

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE CHEMISCHE VERENIGING

INHOUD

	Blz.		Blz.
Verhandelingen, Overzichten, Verslagen	637	Verenigingsnieuws	647
Verslag van de 102e Algemene Vergadering der Nederlandse Chemische Vereniging, gehouden te Nijmegen op 13, 14 en 15 Juli 1949.		Mededelingen van het Secretariaat. — Schrijven van het Algemeen Bestuur inzake de oproeping in militaire dienst van studenten in de chemie, mede namens het Dagelijks Bestuur van de Bedrijfsgroep Chemische Industrie, aan Zijne Excellentie de Minister van Oorlog en Marine. — Candidaat-leden 1950. — Secties. — Chemische Kringen. — Commissies.	
Verslag, tevens notulen, der Huishoudelijke Algemene Vergadering van de Nederlandse Chemische Vereniging op Vrijdag 15 Juli 1949 te Nijmegen.		Mededelingen van verwante verenigingen	650
Verslag van de vergadering van de Sectie voor Physische Chemie en Kolloïdchemie op 13 Juli 1949 in het gebouw „Stella Maris” te Nijmegen.		Mededelingen van verschillende aard	651
Octrooien	645	Vraag en Aanbod	652
Openbaar gemaakte octrooiaanvragen per 16 Mei 1949.		Aangeboden betrekkingen.	652
Personalia	647	Gevraagde Betrekkingen.	652
		Agenda van Vergaderingen	652

Verhandelingen, Overzichten, Verslagen

061.2(492) (063)

Verslag van de 102^e Algemene Vergadering der Nederlandse Chemische Vereniging, gehouden te Nijmegen op 13, 14 en 15 Juli 1949.

Begunstigd door het traditionele prachtige zomerweer, waarin de zomervergaderingen zich steeds mogen verheugen, vond dit jaar de driedaagse Algemene Vergadering te Nijmegen plaats.

Evenals het vorige jaar was ook ditmaal de eerste dag aan de specialistische wetenschap der sectievergaderingen gewijd, terwijl de avond voor de ontvangst der deelnemers was bestemd.

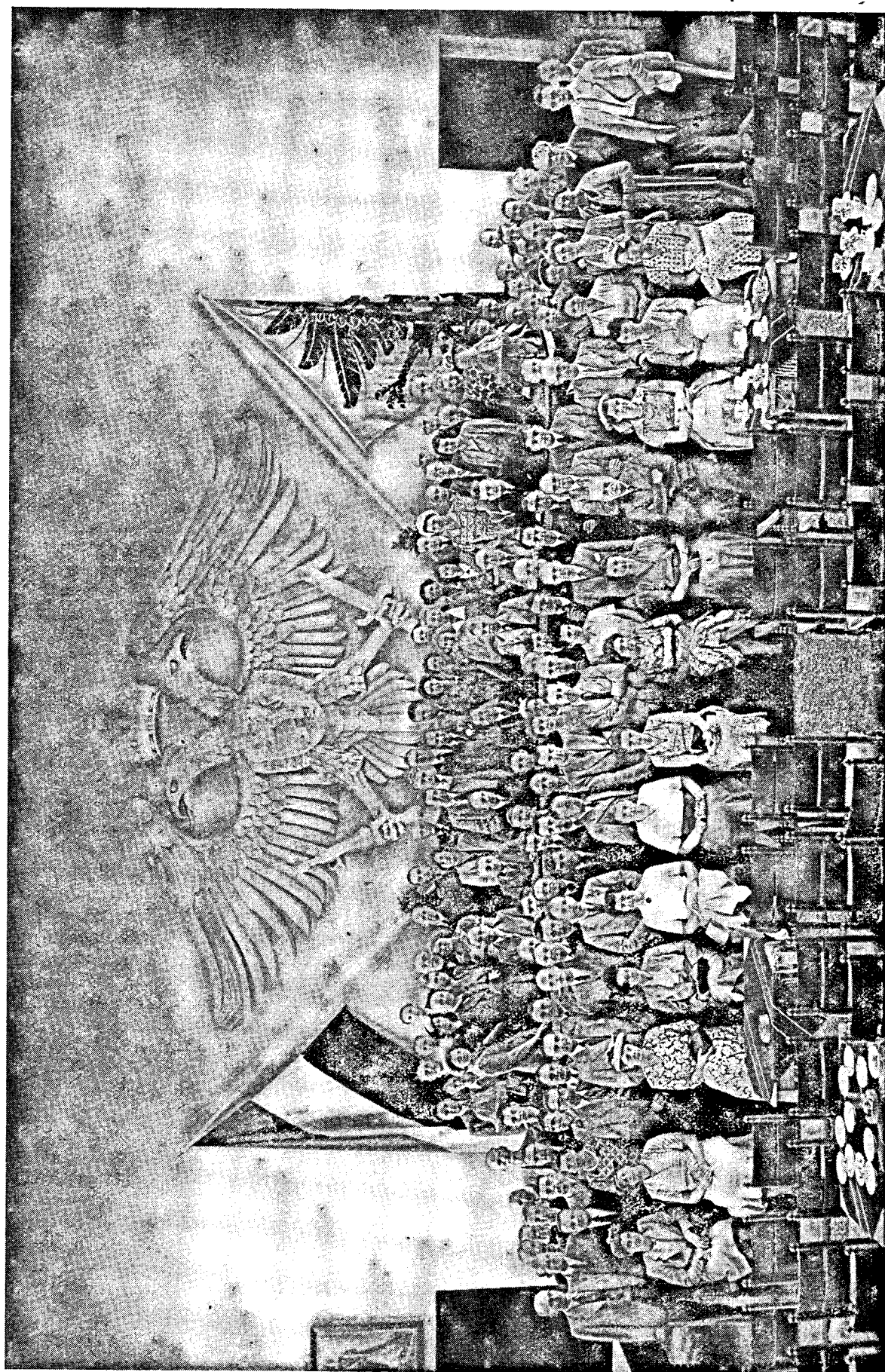
De Sectie voor Chemische Technologie en Bedrijfschemie tezamen met de Afdeling voor Chemische Techniek van het Kon. Instituut van Ingenieurs had de volle dag in beslag genomen voor een Polymerisatiedag, die een kleine honderd deelnemers trok. Ook de Sectie voor Physische chemie en Kolloïdchemie en die voor Analytische chemie en Microchemie hadden vergaderingen belegd. De opkomst bij deze beide sectievergaderingen had, eerlijk gezegd, beter kunnen zijn dan zij was. De verslagen van de Polymerisatiedag en der sectievergaderingen zullen t.z.t. in het Chemisch Weekblad worden opgenomen.

De na de sectievergaderingen aangekondigde gezamenlijke borrel en voormaaltijd vond als gevolg van de moeilijke hotelaccommodatie te Nijmegen, waardoor een gedeelte der deelnemers in hotels te Berg en Dal onder was gebracht, in twee gescheiden groepen plaats. De te Nijmegen logerende genoten van drank en spijs in Restaurant Normandië in het centrum der stad, de Berg en Daller's in Hotel Valmonte, te midden van het natuurschoon waaraan deze streek zo rijk is.

Tegen half negen verzamelden de deelnemers, van

wie velen door hunne dames waren vergezeld, zich in Huize Ditsel te Nijmegen voor de ontvangst door de Nijmeegse Chemische Kring. Hier nam omstreeks 9 uur de voorzitter der Regelingscommissie, Dr E. L. Krugers Dagneaux, het woord ter begroeting der aanwezigen. Spreker herinnerde na een hartelijk welkom, aan de jubileumvergadering van het vorige jaar te Hilversum, die een zware taak stelde aan de Nijmeegse regelingscommissie, wilde men deze ook maar enigszins benaderen, en dit te meer, daar het Algemeen Bestuur tot versoering opdracht had gegeven. Hij wees vervolgens op de verwoestingen, die de oorlog in Nijmegen had aangericht, waarbij hij speciaal op de verminking van het station, van de St. Stevenskerk en het oude stadhuis wees, welke laatste de regelingscommissie voor de moeilijkheid stelde een passende achtergrond voor de gebruikelijke groepsfoto te vinden. Spreker kon echter tot zijn vreugde hieraan toevoegen, dat veel weer was hersteld of opgebouwd, zoals de Universiteit en de verschillende industrieën. Hieraan knoopte hij een bijzonder woord van dank aan autoriteiten en industriëlen voor de grote steun en medewerking die de Chemische Kring bij de voorbereiding dezer zomervergadering van dezen had ondervonden, de Chemische Kring, waarvan hij kon zeggen, dat alle chemici en farmaceuten in Nijmegen lid waren.

Na nog enige mededelingen omtrent de geneugten, die de deelnemers niet alleen deze avond, maar vooral ook bij de autotocht de volgende dag wachtten, be-

Deelnemers aan de 102de Algemene Vergadering in de raadszaal te Nijmegen.

Foto Verwey, Nijmegen

sloot spreker met de hoop en het vertrouwen uit te spreken, dat deze vergadering er toe zou bijdragen het contact tussen de Nijmeegse chemici en de rest van Nederland te verstevigen en dat alle deelnemers van buiten straks de aangenaamste herinneringen van Nijmegen naar huis zouden meenemen.

Op deze toespraak antwoordde de voorzitter der Nederlandse Chemische Vereniging, Prof. Dr. Ir. J. Coops, als volgt:

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren van de Regelingscommissie en van de Chemische Kring Nijmegen.

Tot een bijzonder voorrecht reken ik het mij namens de Nederlandse Chemische Vereniging U dank te mogen brengen voor Uw vriendelijk openingswoord, en ook voor de door U en door de regelingscommissie verrichte arbeid bij de voorbereiding van deze drie-daagse vergadering onzer Vereniging.

Nu wij deze dag in Uw stad mochten doorbrengen, besef ik ten volle voor welke moeilijke taak ons Bestuur U geplaatst heeft, niet alleen met onderdak te vragen voor zovele gasten, maar vooral door ons verzoek soberheid te betrachten bij de organisatie van onze bijeenkomst.

Dat de moeilijkheden groot zouden zijn bij het oplossen van het huisvestingsprobleem konden wij tevoren wel vermoeden. Haast wel ieder onzer is met dit probleem in de laatste jaren in contact gekomen. Dat de huisvestingsmogelijkheden in het zwaar beschadigde Nijmegen ernstiger zouden zijn dan elders, wisten wij. Maar het stond ons niet zo duidelijk voor de geest dat het betrachten van soberheid bij het organiseren uiterst moeilijk wordt wanneer die bijeenkomst moet plaats vinden in een stad, omringd door zoveel natuurschoon als de Uwe en vooral nu U wel gedwongen was die schone omgeving in te schakelen bij het onderbrengen en ontvangen van Uw gasten.

En dan, mijnheer de Voorzitter, soberheid te betrachten is in bepaalde streken van ons land een natuurlijke levenshouding. U zult mij veroorloven op te merken dat de Nijmeegse bevolking, levende op de grens van het Noordelijke en Zuidelijke gedeelte van ons land, in hartelijkheid en spontaniteit voor onze Zuiderlingen niet onder doet.

Aan die twee karaktereigenschappen moet ik zeker, om de Nijmegenaren geen onrecht aan te doen, een derde verbinden, nl. die van voortvarendheid. Als ik de indruk die ik van Uw stad verkreeg in Mei 1945 stel naast die, welke ik in de zomer van '47 opdeed, en die twee vergelijk met die welke ik heden ontvang, dan meen ik te mogen constateren dat er in het herstel een sterke toeneming aanwezig is.

Diezelfde voortvarendheid, die zich in het stadsbeeld uit, weet ik ook aanwezig bij de leiding van de Nijmeegse Chemische Industrie.

Ik mag nu U, mijnheer Krugers Dagneaux, en alle dames en heren van de Chemische Kring Nijmegen wel toewensen, dat U van de moeizame organisatie van de zomervergadering 1949 der Nederlandse Chemische Vereniging voldoening zult smaken.

Wij houden ons er van overtuigd, dat deze vergadering in Uw schone stad en haar wondermooie omgeving, geïnspireerd door Uw voortvarendheid, een groot succes zal worden.

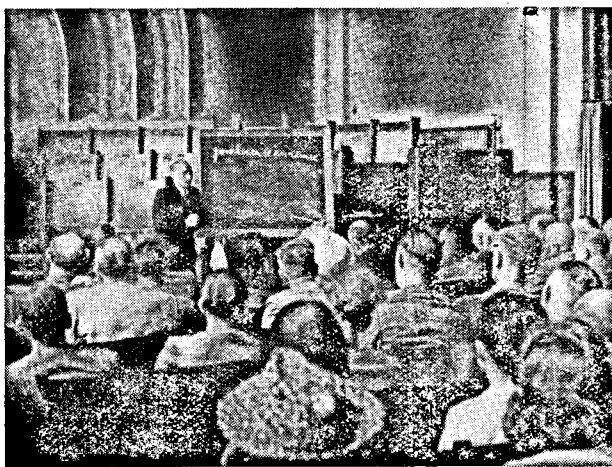
Tenslotte moge ik eindigen met de wens dat deze zomervergadering ten Zuiden van onze grote rivieren

ertoe moge bijdragen dat de banden met het overige deel van het land, banden die enkele oorlogsmaanden totaal afgesneden zijn geweest, hechter aangehaald mogen worden.

Voor hedenavond wens ik U allen een genoegelijk samenzijn toe. Leve Nijmegen en zijn chemische industrie!

Hierna waren voor het overige van de avond de cabaretzanger Alex de Haas met anecdotes en liedjes, de muziekband en niet het minst Terpsichore aan het woord en het sluitingsuur was dicht genaderd, toen de laatste feestgangers huiswaarts keerden.

Op Donderdagmorgen, 14 Juli, hield Dr. M. Tausk, Directeur der N.V. Organon, in de stemmingsvolle aula der Rooms Katholieke Universiteit op niet te overtreffen wijze zijn voordracht over „*Stoffen met betekenis voor de bloedvorming, in het bijzonder het vitamine B₁₂*“. Deze voordracht, waarin de jongste onderzoekingen, van belang voor de kennis en de bestrijding der pernicieuse anaemie, belicht werden, verwierf enorme bijval, waarvan het lang aanhoudende applaus en de vele gestelde vragen en opmerkingen getuigenis aflegden. Het stemt dan ook tot grote voldoening, dat Dr. Tausk heeft toegezegd deze voordracht ter publicering aan het Chemisch Weekblad af te staan, zodat ook zij, die niet in Nijmegen aanwezig konden zijn, hiervan kennis zullen kunnen nemen.

Tijdens de voordracht van Dr. Tausk.

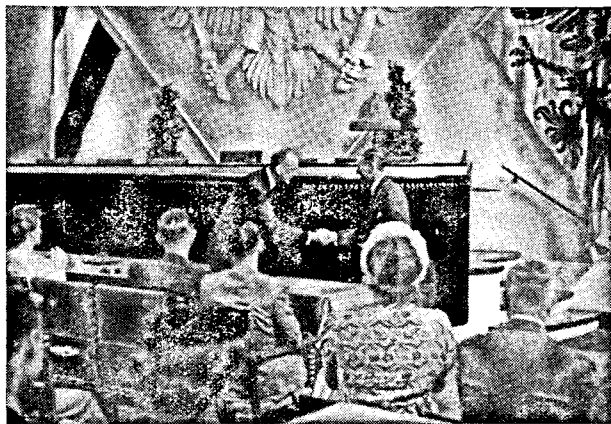
Nadat de voorzitter Dr. Tausk de bijzondere dank der vergadering voor zijn buitengewone voordracht had overgebracht, begaf men zich stadhuiswaarts ter ontvangst door Burgemeester en Wethouders van Nijmegen.

Nadat allen in de ruime Raadszaal gezeten waren, hield de Burgemeester, Mr. Ch. M. J. H. Hustinx, een welkomstrede, waarin hij bewees een open oog te hebben voor het grote belang, dat de chemie heeft voor de industrie en dus voor de maatschappij. Ook voor Nijmegen was hij overtuigd van de voordelen, die een nauwe samenwerking op chemisch gebied door alle werkers moet kunnen opleveren. Spreker besloot zijn rede, die wij hier helaas niet in extenso kunnen weergeven, met de beste wensen voor de Ned. Chem. Vereniging en met het uitspreken van de hoop, dat alle deelnemers aan deze vergadering goede indrukken van Nijmegen met zich zouden nemen.

De voorzitter der Nederlandse Chemische Vereniging beantwoordde de toespraak van de Burgemeester als volgt:

Mijnheer de Burgemeester,

Vergun mij U als hoofd van het Gemeentebestuur van Nijmegen namens de Nederlandse Chemische Vereniging te danken voor Uw welwillende ontvangst ten Gemeentehuize en zeer bijzonder voor Uw vriendelijke woorden, die uitdrukking geven aan Uw goede wensen voor de bloei onzer vereniging, en het wel-slagen van haar 102de algemene vergadering.

De voorzitter, Prof. Coops, bedankt de burgemeester voor zijn welkomstrede.

Dat wij deze goede wensen uit de mond van de eerste burger van Nijmegen mochten beluisteren, heeft ons zeer verheugd. In het bijzonder daarom, omdat die woorden voor ons meer zijn dan de conventionele termen, die bij een ontvangst als deze gesproken plegen te worden.

Volgens Uw eigen mededeling immers mogen wij in U niet alleen een gewone tot magistraat geworden jurist zien, maar een jurist met zeer bijzondere kwaliteiten, die in zijn gymnasiumtijd het niet beneden zijn waardigheid achtte ook kennis te nemen van de bijzondere vakken van het β -programma. Het zal U wel bekend zijn dat juristen, die van nature belangstelling hebben voor natuurwetenschappelijke problemen, tot de grote zeldzaamheden behoren.

Daarom verheugt het ons dat U, die een open oog blijkt te hebben voor de betekenis van de chemische industrie voor de samenleving en voor de mogelijkheden, die zij biedt in de toekomst een belangrijke bijdrage te leveren tot het herstel van het door oorlogsgeweld en ook door allerlei gebeurtenissen na het staken der vijandelijkheden zo deerlijk — ook in financieel opzicht — geschonden Koninkrijk der Nederlanden, burgemeester van deze schone stad is.

U zult mij vergunnen daar nog ter verduidelijking een persoonlijke visie aan te verbinden.

In Mei 1945 en vervolgens in de zomer van '47 mocht ik in Uw stad voor korte tijd vertoeven.

Indien ik nu een vergelijkende trek tussen die herinneringsbeelden en de impressie, die ik dezer dagen van Nijmegen gekregen heb, dan treft het mij dat er hier reeds veel, zéér veel gedaan is om de wonden, in de oorlogsjaren geslagen, te helen. Indien ik nu een parallel trek met de vorderingen in andere verwoeste gebieden, meen ik te mogen constateren dat die ver-

gelijking zeer ten gunste van Uw stad uitvalt. Dat dit op rekening komt van een gezonde wil bij Uw gemeentenaren om te leven en te werken en het verwoeste te herstellen, staat onomstotelijk vast. Maar die wil is ook elders aanwezig!

Dat die wil nu ook in daden omgezet is, meen ik zeer zeker in verband te mogen brengen met de voortvarendheid, die Uw gemeentebestuur kenmerkt. Ook onze jaarvergadering heeft van die voortvarendheid van Uw gemeentebestuur mogen profiteren, nu U er zorg voor gedragen hebt dat wij met Uw bergspoor zo aanstonds naar het schone Berg en Dal zullen mogen opklimmen. Dat wij deze royale geste waarderen behoeft ik U zeker niet met veel woorden te verzekeren.

Maar, mijnheer de Burgemeester, een voortvarend gemeentebestuur kan in de tegenwoordige situatie alleen tot daden komen, indien zijn burgervader die activiteit permanent blijft stimuleren en leiden. Het is genoeg bekend, dat in de ambtelijke verhoudingen van thans het bereiken van resultaten op het gebied van herstel en nieuwbouw tenslotte geheel afhangt van de activiteit, die de burgemeester ontplooit, van zijn wijze van contact zoeken met de regering, meer concreet nog, van de druk, die hij persoonlijk weet uit te oefenen op de ambtenaren van het Ministerie van Wederopbouw.

Als er dus hier veel tot stand gekomen is, dan zie ik daarin voor een zeer belangrijke fractie het effect van Uw persoonlijke bemoeienissen.

Daarom verheugt het ons zo bijzonder dat U aan het hoofd dezer gemeente staat, die door haar ligging aan de Waal en aan een der hoofdverbindingswegen tussen het Noorden en het Zuiden, bijzondere gelegenheid biedt tot industriële ontwikkeling, ook op chemisch terrein.

Vergun mij te besluiten met U nogmaals te danken voor Uw woorden en Uw daden en uiting te geven aan onze oprechte wens, dat het verder herstel van de wonden van Uw stad, op sommige plekken thans nog slechts uit een voorlopige bebouwing bestaande, om bij het beeld van de wond te blijven, dus met lidteken-

Ontvangst ten stadhuize.

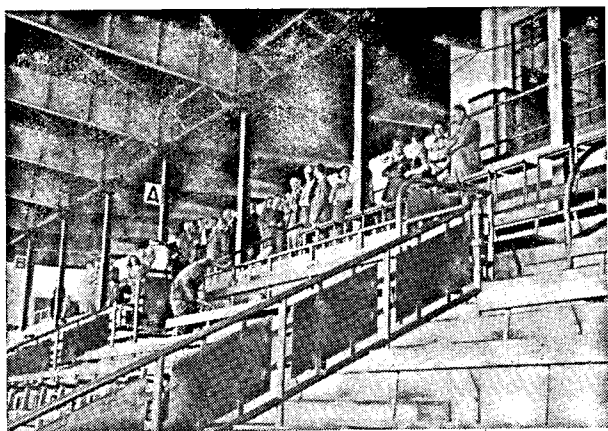
weefsel geheeld, onder Uw voortvarende leiding binnen niet al te lange tijd gesloten moge worden door een aaneensluitend, gaaf permanent stadswaefsel.

Dat de chemische industrie van Nijmegen, mede tot haar en ons aller voordeel, daar direct en indirect toe moge bijdragen, wensen wij U gaarne van harte toe.

Nadat door het Gemeentebestuur koffie was aangeboden, loste de secretaris van de Regelingscommissie de door zijn voorzitter op de ontvangstavond vermelde moeilijkheid van het vinden van een goede achtergrond voor de gebruikelijke groepsfoto op elegante wijze op door de fotograaf binnen te roepen en de foto in de Raadszaal te doen nemen. De afdruk in dit verslag moge getuigen van de juistheid van dit inzicht.

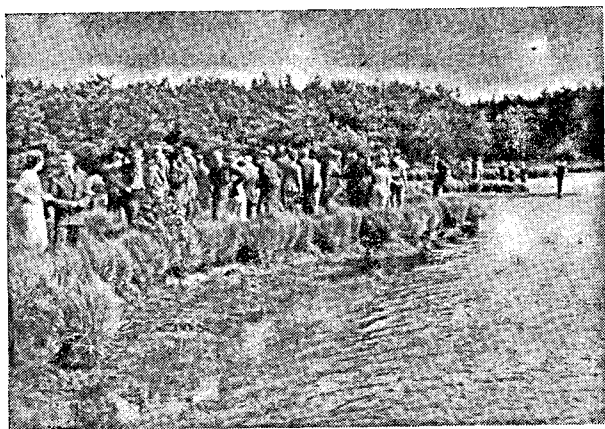
Na afscheid genomen te hebben van Burgemeester en Wethouders voerden enige extra-trams, welwillend daartoe door het Gemeentebestuur aangeboden, de deelnemers over het bergspoor via Ubbergen en Beek naar Berg en Dal, waar in Hotel Valmonte een Gelderse koffiemaaltijd was aangericht.

Nadat hier de inwendige mens was gesterkt, ving de tocht met autobussen door de schone omstreken van Nijmegen aan. De eerste pleisterplaats op deze tocht was het nieuw gebouwde stadion van Nijmegen.

Bezoek aan het stadion.

Na bezichtiging van deze moderne kampplaats, waarbij sommige deelnemers, onder wie een verfspecialist, zich niet ontzagen een gedeelte van de verse verf aan hun kleren mee te nemen, werden na een schitterende tocht de Hatertse vennen bereikt, waar het gezelschap zich enige tijd aan het water ophield.

Het gezelschap bij de Hatertse vennen.

Hierna voerde de tocht naar Hotel de Wolfsberg, waar, genietende van het prachtige uitzicht op de vlakte beneden, de thee werd gebruikt.

Slechts node verliet het gezelschap deze aan-

trekkelijke plek om de tocht naar huis te aanvaarden. Onderweg kregen de liefhebbers van wandelen gelegenheid de bussen te verlaten voor een halfuurs-wandeling, waarna zij op een ander punt weer werden

De thee in Hotel de Wolfsberg.

opgenomen. En zo behoorde na korte tijd ook deze tocht, die door de deelnemers ten eerste was geapprecieerd, weer tot het verleden.

De voorzitter van de regelingscommissie blijkt voldaan over het verloop der excursie.

Het doet ons genoeg, dank zij de fotografische vaardigheid van de Secretaris der Regelingscommissie, de heer Zaalberg van Zelst, enige flitsen, zowel van de ontvangst ten stadhuis, als van de rondrit, te kunnen laten zien.

Om 7 uur begon het al weer vol te lopen in de Zwitserse zaal van Huize Ditsel, waar men onder het genot van een aperitief zich voorbereidde voor het diner, dat om even 8 uur in de benedenzaal een aanvang nam. Het diner, verzorgd door Maison van den Boer te Veghel, deed deze bekende leverancier van Lucullusmaaltijden alle eer aan. En aangezien ook de stemming aan tafel niets te wensen overliet en de sluizen der welsprekendheid wagewijd werden opengezet, kan getuigd worden, dat deze maaltijd een nummer van het programma bleek te zijn, dat niet tot de minst geslaagde behoeft te worden gerekend. Het zou te ver voeren — en het zou van de verslaggever ook niet zijn te vergen — om alle tafelreden ook maar enigszins uitvoerig weer te geven. Volstaan moge worden met een korte vermelding der sprekers en hun onderwerp. Nadat de gebruikelijke dronk op Hare

Majesteit de Koningin en de leden der Koninklijke Familie was uitgebracht en het Wilhelmus had weerklonken, dankte de voorzitter in een welkomstrede speciaal de leden van het Erecomité voor de steun en de belangrijke medewerking tot het welslagen dezer zomervergadering te Nijmegen, waarop hij een dronk uitbracht op het Erecomité, verpersoonlijkt in zijn voorzitter, de burgemeester van Nijmegen.

De Burgemeester op zijn beurt beantwoordde deze heildronk met een dronk op de voortdurende groei en bloei der Nederlandse Chemische Vereniging, daarbij de wens uitsprekend, dat het niet wederom 25 jaar zou duren — een feit, dat hij van de Secretaris der Vereniging had vernomen —, alvorens de Vereniging wederom in Nijmegen zou vergaderen.

Het woord was daarna aan Prof. Wibaut, die, memorerende wat de Ned. Chem. Vereniging zo al voor haar leden doet, het Bestuur lof toezwaait en een dronk uitbrengt op dit Bestuur en meer speciaal op de secretaris.

Het was Prof. Bijvoet's voorrecht als ondervoorzitter der Vereniging de Regelingscommissie in het zonnetje te zetten. Een vorige Regelingscommissie had haar taak eens een onmenselijke genoemd. Indien dit zo is, ware het juist in plaats van dank te zeggen een verontschuldiging te stamelen. Maar hoe dit ook zij, wij zijn ten zeerste dankbaar voor alles wat de commissie gedaan heeft. Het succes is niet uitgebleven. Hij drinkt op de commissie.

Vervolgens herinnerde de voorzitter er aan, dat er 25 jaar geleden nog geen Keizer Karel Universiteit in Nijmegen was, doch wij nu dit voorrecht bezaten. Hij dankte rector magnificus en curatoren voor het beschikbaar stellen der aula en andere vergaderruimten en sprak de wens uit, dat de Universiteit binnenkort een haar waardige behuizing zou verkrijgen tot heil van Nijmegen en geheel Katholiek Nederland.

De rector magnificus der Keizer Karel Universiteit, Prof. Dr. Jurgens, deze heilwens beantwoordende, daarbij contacten tussen de rechten, zijn vak, en de chemie zoekende en langs analytische weg ook vindende, sprak de hoop uit, dat de wens van de voorzitter tot verruiming der Universiteit in vervulling zou gaan en dat in de toekomst deze Universiteit krachten zou leveren, die ook aan het streven der Nederlandse Chemische Vereniging ten goede zouden komen.

Dr. Kalff, de voorzitter van de Nijmeegse Chemische Kring, vestigde de aandacht op mensen achter de schermen, die ofschoon geen lid van de Regelingscommissie, toch een zware taak hadden gehad, nl. de echtgenoten van de leden dier Commissie. Hij brengt daarom een dronk uit op de vrouwen van hen die eveneens achter de schermen het werk deden.

Vervolgens was weer het woord aan de voorzitter om de spreker van dien morgen, Dr. Tausk, nog eens hulde te brengen voor zijn keurige voordracht, waarna ten slotte Dr. Bredée een fysisch-chemisch college, speciaal voor de aanwezige dames hield, waarbij hij de moderne atoomtheorie toepaste op de Nederlandse Chemische Vereniging, waarin hij als de atoomkern het Bureau in den Haag met de secretaris zag, waaromheen de overige acht bestuursleden als de acht electronen van de eerste schaal zweefden. De leden vormden de electronen van de 3e en 4e schaal. Het

bijzonder geleerde betoog, waarbij positieve ladingen, edelgasconfiguraties, in de ruimte zwevende electronen en neutronen op voor ieder glasheldere wijze een rol speelden, culmineerde in de wens, dat nimmer de Ned. Chem. Vereniging, zoals grote zware atomen geneigd zijn te doen, in stukken uiteen zal vallen. Spreker brengt dan een dronk uit op de Nederlandse Chemische Vereniging als eenheid.

Te midden van al deze welsprekendheid had de Regelingscommissie nog kans gezien alle gasten aan het oplossen van een toepasselijke prijsvraag te zetten. Terstond hadden zich, zoals tegenwoordig bij het aanvatten van een wetenschappelijk probleem gebruikelijk, verschillende werkgroepen gevormd. Hierdoor werd de taak der jury aanmerkelijk verlicht, aangezien een foute oplossing steeds op de voet werd gevolgd door een reeks van dezelfde foute oplossingen. Voor de toekomst der chemie en der Vereniging mag het verheugend heten, dat zowel de eerste als de troostprijs door twee buitengewone leden der Vereniging werd weggedragen. Het jeugdige intellect had het van het rijpere intellect gewonnen.

Was het een wonder, dat de geanimeerde maaltijd eerst om half twaalf was afgelopen?

Na een korte pauze riep de muziek de aanwezigen ten dans en het sluitingsuur was weer bijna geslagen toen de laatste feestgangers zich naar huis spoedden.

Op Vrijdag 15 Juli had des morgens om 10 uur de Huishoudelijke Algemene Vergadering in de aula der Universiteit plaats. De vermoenissen der beide vorige dagen deden blijkbaar haar invloed op de opkomst der leden gelden. 16 leden, tegen het einde tot 18 aangegroeid, gaven van hun belangstelling in de verenigingszaken blijkt. Een verslag dezer vergadering is elders in het Chemisch Weekblad opgenomen.

Om half een verenigden zich de deelnemers voor een laatste maal aan een gezamenlijke maaltijd in „De Vereniging” om krachten op te doen voor de in de namiddag te houden excursies naar de Centrale Gelderland van de N.V. Provinciale Gelderse Electriciteitsmaatschappij, het bedrijf en de laboratoria der N.V. Organon te Oss, de Papierfabriek Gelderland en de Verbandwattenfabriek van de N.V. Koninklijke Pharmaceutische Fabrieken v/h Brocades-Stheeman & Pharmacia te Nijmegen. Ook deze leerzame excursies verliepen geheel volgens het opgestelde programma.

Dankbaar voor de door de directies geboden gelegenheid deze bedrijven te hebben mogen bezichtigen en voor de zo bereidwillig verstrekte inlichtingen door degenen, die de rondleiding op zich hadden genomen, keerden alle deelnemers in de late namiddag weer naar hunne haardsteden terug.

De driedaagse zomervergadering te Nijmegen was ten einde en ieder droeg de overtuiging met zich mede, dat de Regelingscommissie met voldoening op haar werk mocht terugzien.

Verslag, tevens notulen, der Huishoudelijke Algemene Vergadering van de Nederlandse 'Chemische Vereniging op Vrijdag 15 Juli 1949 te Nijmegen

061.2(492)(063)

De voorzitter, Prof. Dr. Ir. J. Coops, opent om 10h15 de vergadering met een hartelijk woord van welkom tot het kleine groepje leden (16) dat aanwezig is. De oorzaak van deze geringe opkomst zoekt spreker in het feest van de vorige avond.

Aan de orde wordt in de eerste plaats gesteld:

3. *Verslag, tevens notulen, der Algemene Vergadering van 17 December 1948. Chem. Weekblad 45, 217 (1949).*

Deze worden in de vorm, waarin zij in het Weekblad zijn gepubliceerd, goedgekeurd.

2. Mededelingen.

De voorzitter doet de volgende mededelingen:

a) Op vorige algemene vergaderingen is door enkele aanwezigen aangedrongen pogingen in het werk te stellen om te komen tot een samensmelten van het Recueil en het Bulletin des Sociétés Chimiques Belges. Het Algemeen Bestuur heeft zich naar aanleiding daarvan tot de Société Chimique de Belgique en tot de Vlaamse Chemische Vereniging gewend met de vraag of er van die zijde iets voor een dergelijke combinatie gevoeld zou kunnen worden. Beide verenigingen hebben op deze zuiver informatief bedoelde vraag geantwoord, dat zij in principe niet afwijzend stonden tegenover dit idee, doch dat men gaarne nadere toelichtingen zou ontvangen wat betreft de naam, die wij ons dachten voor het gecombineerde tijdschrift, hoe de redactie zou moeten worden samengesteld, welke talen toegelaten zouden worden, hoe wij ons de financiële regeling dachten en hoe de regeling der ruil-exemplaren zal zijn, omdat met name de Société Chimique ten behoeve van haar bibliotheek met niet minder dan 160 instellingen een tijdschriften-ruil bezat.

Ten einde de gehele kwestie nader onder de ogen te zien, is daarop een vergadering belegd van het Dagelijks Bestuur der Vereniging met de leden van het Bureau van de Redactie van het Recueil. Op deze vergadering is een kleine commissie benoemd, bestaande uit Prof. Olivier, Prof. Hermans en de Secretaris der Vereniging, aan welke commissie opdracht is verstrekt dit vraagstuk in studie te nemen en hierover rapport uit te brengen. Tevens werden enkele richtlijnen opgesteld, waarnaar de commissie zich bij deze studie zou kunnen richten.

Het behoeft geen betoog, dat deze kwestie, die moeilijke kanten heeft, rijpelijk zal dienen te worden overwogen. Het Algemeen Bestuur stelde er echter prijs op hier een korte mededeling te doen over de stand van dit vraagstuk, is voorts van mening, dat discussie hierover eerst gewenst is, wanneer eenmaal de commissie deze zaak nader bestudeerd heeft.

Naar aanleiding van deze mededeling vraagt Dr. C. Groeneveld of het toch misschien niet gewenst zou zijn de vergadering in de gelegenheid te stellen de pro's en contra's van dit plan naar voren te brengen.

De voorzitter zou juist daarover nu niet willen discussiëren. De mogelijkheid bestaat, dat er nu

moeilijkheden genoemd worden, die er later niet blijken te zijn, enz. Spreker wil eens een voorbeeld noemen van kwesties, die hierbij opgelost moeten worden, nl. de naam van het eventuele gecombineerde tijdschrift. Over al dergelijke kwesties is het beter de conclusies der commissie af te wachten.

Dr. Fr. B. Gribnau vraagt of hij goed begrepen heeft, dat het principe der combinering al is aanvaard.

De voorzitter antwoordt, dat, wat er op het ogenblik geschiedt, terrein verkennen is. Het is best mogelijk, dat straks blijkt, dat het niet goed gaat.

Dr. Gribnau acht het mogelijk, dat wanneer straks de commissie veel werk gedaan heeft, de algemene vergadering het plan toch nog zou verwerpen. Uit dit oogpunt zou het misschien beter zijn eerst de algemene vergadering zich te laten uitspreken.

De voorzitter kan het hiermede niet eens zijn. Z.i. dient eerst nagegaan te worden, wat hier allemaal aan vast zit en dan, na nadere bestudering hiervan, dient de kwestie aan de algemene vergadering te worden voorgelegd.

De secretaris voegt hieraan toe, dat het verzoek om stappen te nemen om zo mogelijk te komen tot een combinatie van Recueil en Bulletin van de algemene vergadering is uitgegaan. Enkele malen is ter algemene vergadering deze wens uitgesproken zonder dat zich andere stemmen daartegen verheven.

b) Door enige corporaties van chemische studenten van een drietal Universiteitssteden zijn enkele maanden geleden adressen gericht tot de Minister van Oorlog, waarin gewezen werd op de funeste invloed van het huidige systeem van uitstel van eerste oefening in militaire dienst, waarbij de studenten slechts uitstel wordt verleend tot na hun eerste examen, in casu het kandidaatsexamen. Twee dezer corporaties hebben het Algemeen Bestuur van de door hen genomen stappen in kennis gesteld, terwijl een van deze beide tevens de steun van onze Vereniging voor hun verzoek om een betere regeling heeft ingeroepen. Het Algemeen Bestuur vreest, afgezien van de persoonlijke nadelen voor de studenten, een vermindering van de productie aan chemici nu na het kandidaatsexamen de meeste chemische studenten voor drie jaar verdwijnen. Na die drie jaren zullen velen dezer niet meer in staat zijn de studie weer op te vatten. Nu, bij de repatriëringen der militairen uit Indonesië, ziet men reeds de eerste symptomen. Ook zij, die de studie wel weer opvatten, zullen die zo snel mogelijk willen beëindigen. Dit brengt het gevaar van mindere kwaliteit met zich.

Zo dreigt er een tijd te komen, dat minder chemici, onder wie dan nog minder goed geïnstrueerden, voor de praktijk beschikbaar zullen zijn. En met dezen zal de nieuwe taak der grotere industrialisatie moeten worden aanvaard.

Het Algemeen Bestuur heeft daarom gemeend een ernstig woord te moeten richten tot de Minister van Oorlog en Marine. Het Algemeen Bestuur meent, dat wel een goede oplossing te vinden is en hoopt, dat die gehoor zal vinden.

Tevoren is door ons contact gezocht met de Bedrijfsgroep Chemische Industrie, die ons gemachtigd heeft het schrijven aan de Minister ook namens het Bestuur der Groep te tekenen. Aangezien het schrijven aan de Minister eerst binnen enkele dagen kan worden verzonden en het dus nog niet in handen van de Minister is, zal spreker het hier niet voorlezen. De tekst zal later aan de leden bekend worden gemaakt *).

c) Van 5—10 September 1949 vindt de XVe Conférence der Union Internationale de Chimie te Amsterdam plaats. De uitnodiging daartoe is in 1947 tijdens het congres te Londen namens de Nederlandse Chemische Vereniging gedaan. Het Algemeen Bestuur heeft gemeend aan de deelnemers aan de Conférence enigerlei festiviteit te moeten aanbieden en heeft daarvoor de vorm gekozen van een concert, te geven door het Concertgebouworkest. De ondervoorzitter, Prof. Bijvoet, heeft met de directeur van het orkest, de heer Dr. Rudolf Mengelberg, een programma uitgewerkt. Als solist zal de bekende Nederlandse pianist en componist Hans Henkemans zijn medewerking verlenen. Het geheel is een kostbare onderneming. Wij hopen een volle zaal te krijgen en zullen daartoe ook een beroep op het publiek doen. Wij hebben gedacht, dat in de eerste plaats de leden onzer Vereniging met hun introducés het concert zouden bijwonen tegen gereduceerde prijs, voorts op dezelfde condities de leden van verwante verenigingen, zoals het Kon. Instituut van Ingenieurs, de Ned. Natuurkundige Vereniging, de Kon. Ned. Mij. t.b.d. Pharmacie, enz. Hierbij is gedacht aan een toegangsprijs van f 2.50 à f 3.—. Als dan nog plaatsen over zijn, zouden deze tegen de prijs van f 3.50 à f 4.— beschikbaar worden gesteld voor kunstzinnig Amsterdam en omstreken.

De voorzitter vraagt of de vergadering zich hiermede kan verenigen. Niemand vraagt hierover het woord.

d) In overleg met de Redactiecommissie van het Recueil is een regeling getroffen, dat promovendi, die de stof van hun dissertatie gieten in de vorm van een aantal publicaties in het Recueil, nog voor het verschijnen van deze artikelen de beschikking krijgen over het zetsel om met behulp daarvan door de firma Centen een dissertatie te laten drukken. Met de firma Centen is daarover overleg gepleegd en deze heeft voor het hiervoor noodzakelijke bijwerk, zoals het drukken van de bij iedere dissertatie gebruikelijke voorpagina's, het opnieuw pagineren, het afdrukken, enz. van 300 ex. en nog enkele andere werkzaamheden, billijke bedragen vastgesteld.

De publicaties moeten voldoen aan de normale eisen voor opneming van verhandelingen in het Recueil.

Langs deze weg zal het mogelijk zijn de hoge kosten, die aan het drukken van dissertaties tegenwoordig verbonden en door menigeen niet te betalen zijn, aanmerkelijk te verminderen. Een bijkomend voordeel acht spreker het, dat de promovendus zich beknopt leert uitdrukken.

4. *Verslag van het Algemeen Bestuur over 1948.*

5. *Verslagen van de commissies over 1948.*

*) Men treft deze elders in dit nummer aan, zie Verenigingsnieuws.

6. *Rekening en verantwoording van de penningmeester over 1948.*

Geen enkele dezer punten der agenda geeft aanleiding tot discussie. Zij worden zonder stemming goedgekeurd.

7. *Voorstel tot het brengen van een suppletoire post, groot f 2000.—, op de begroting voor 1949.*

De voorzitter verwijst naar de bij dit agendapunt gegeven toelichting. De financiële positie der Stichting is nog zodanig, dat de Ned. Chem. Vereniging haar zorgen nog enige tijd over haar zal dienen uit te strekken.

Dr. G. L. Voerman vraagt of de publicaties van deze Stichting in het Chem. Weekblad zullen verschijnen.

De voorzitter antwoordt hierop, dat er binnenkort wel mededelingen te verwachten zijn. De eerste uiting van de werkzaamheden der Stichting zal vermoedelijk de uitgave zijn van een boek over gefractioneerde destillatie. Voor deze uitgave verwacht men ook belangstelling in het buitenland. Voor andere publicaties zal z.i. de weg langs Recueil of Chem. Weekblad worden gekozen.

De secretaris voegt hieraan toe, dat het eerste jaarverslag der Stichting met rapporten over het verrichte werk binnenkort in extenso in het Chem. Weekblad zal verschijnen.

Dr. Gribnau vraagt of het de bedoeling is, dat deze subsidie van jaar tot jaar zal worden verstrekt of komt er een tijd, dat de Stichting deze subsidie niet meer nodig zal hebben?

De voorzitter kan hierop antwoorden, dat het de bedoeling is, dat de Stichting zich op de duur zelf bedruipt. De door het Z.W.O. (Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek) en door de Chemische Industrie gegeven bijdragen zijn hiertoe echter nog niet voldoende. Men had op ruimere bijdragen gehoopt. De tijdsomstandigheden zijn daarvoor momenteel echter niet gunstig.

Nadat op een vraag van Dr. Gribnau naar de tegenwoordiging van de Ned. Chem. Vereniging in het Bestuur der Stichting door de voorzitter geantwoord is, dat hierin zowel wat het Curatorium als het Bestuur der Stichting betreft, ruimschoots is voorzien, wordt het voorstel zonder stemming aangenomen.

8. *Voorstellen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement.*

Deze worden in de redactie, waarin zij in de toelichting op de agenda zijn gesteld, zonder stemming aangenomen.

9. *Voorstel de Commissie voor de studie der vetten op te nemen onder de commissies der Nederlandse Chemische Vereniging.*

De voorzitter, verwijzende naar de bij dit punt gegeven toelichting, meent, dat, nu deze commissie, die belangrijk is en zeer actief, zich onder de Ned. Chem. Vereniging wil plaatsen, dit geapprecieerd moet worden.

Dr. Ir. A. W. J. Mayer is de situatie niet erg duidelijk. Als dit een commissie van de Union is, hoe is dan adoptie door de Ned. Chem. Vereniging mogelijk?

Naar aanleiding van de vraag van Dr. Mayer, deelt Dr. Voerman mede, dat de internationale com-

missie voor het vetonderzoek indertijd is ontstaan op Italiaans initiatief, uit een samenwerking van een aantal personen van verschillende landen, eerst zonder enig officieel cachet. Later is deze commissie bij de Union internationale de chimie als commissie aangesloten en kreeg daardoor een meer officieel karakter.

In de internationale commissie is elk land door een of enkele medewerkers vertegenwoordigd, die de nationale gegevens verzamelen en zorg dragen dat de daarvoor nodige werkzaamheden worden verricht. In Nederland was deze nationale medewerking geheel vrijwillig en beperkt tot een klein aantal enigszins willekeurige personen; het is echter gewenst dat deze nationale medewerking plaats vindt onder leiding van een nationale commissie, waardoor de afgevaardigden naar de internationale commissie beter het nationale standpunt kunnen representeren. Het verdient daarbij aanbeveling, dat die nationale commissie een enigszins officieel karakter heeft, wat kan, als zij benoemd wordt door een organisatie als de Nederlandse Chemisch Vereniging, die zodoende in deze zaak medezeggenschap krijgt, terwijl de Nederlandse medewerking daardoor ook op de duur beter verzekerd schijnt.

Dr. Mayer is door deze uiteenzetting van Dr. Voerman gerustgesteld. Hij vreesde, dat in de Union-commissie de stem van Nederland niet zou worden gehoord. Hij juicht de commissie ten zeerste toe. Blijft over slechts zijn bezwaar, dat de toelichting bij de agenda dat punt niet voldoende heeft belicht.

Dr. Voerman herinnert er aan, dat kort geleden in het Chem. Weekblad een stukje heeft gestaan over een door de Union uitgegeven boekje over analyse-methodes voor oliën en vetten. Spreker geeft de raad, in geval men prijs stelt op het bezit van deze publicatie, er vlug bij te zijn, want meestal zijn deze Union-publicaties vlug uitverkocht. Men kan er om schrijven aan de secretaris der Union, Prof. Delaby te Parijs. De prijs is hem niet bekend.

De voorzitter heet vervolgens de commissie welkom in de Vereniging.

10. *Tussentijdse vacature Chemische Raad van Nederland.*

Prof. Dr. Ir. C. J. van Nieuwenburg wordt voor het resterende deel van dit jaar in de plaats van Prof. Dr. W. G. Burgers by acclamatie tot lid van de Chemisch Raad van Nederland benoemd.

11. *Rondvraag.*

Dr. Schlemper brengt een kwestie ter sprake, de positie van hoofden van ziekenhuis-laboratoria betreffende, waarbij de niet-artsen onder deze functionarissen ten achter worden gesteld bij hun collega's, die arts zijn.

De voorzitter verzoekt Dr. Schlemper deze kwestie schriftelijk bij het Algemeen Bestuur in te dienen, hetgeen deze toezegt.

De voorzitter sluit vervolgens, niets meer aan de orde zijnde, de vergadering om 11h5.

Verslag van de vergadering van de Sectie voor Fysische Chemie en Kolloïdchemie op 13 Juli 1949 in het gebouw „Stella Maris” te Nijmegen

541.1(047)

Te ruim 14.15 opende de voorzitter, Prof. Dr. J. Th. G. Overbeek, de vergadering. Er waren geen punten voor een huishoudelijke vergadering. Slechts deelde hij de leden mede, dat de sectie in samenwerking met de Ned. Natuurk. Ver. en Velines op Maandag 31 October a.s. een symposium over thermodynamica zal organiseren.

Daarna gaf hij het woord aan de sprekers van deze vergadering:

Prof. Dr. A. H. W. Aten Jr. (Amsterdam) met een voordracht over „Isotopenscheiding”.

Dr. P. Platzek met een voordracht over „Moleculair-gewichtsbepaling van grote moleculen volgens Barger”.

Dr. J. H. van Santen met een voordracht over „Magnetochemie”.

De inhoud van deze voordrachten zal in het Chemisch Weekblad gepubliceerd worden.

De voorzitter dankte de sprekers voor hun interessante voordrachten, welke tot geanimeerde gedachtenwisselingen aanleiding gaven.

De opkomst van de leden op deze vergaderingen was klein, hetgeen niet alleen aan de hitte, maar ook aan het ongunstige tijdstip, nl. de middag vóór het eigenlijke begin van de zomervergadering, te wijten zal zijn.

De Secretaris,
R. LOOSJES.

Octrooien

608.3

Openbaar gemaakte octrooiaanvragen per 16 Mei 1949.

De eerste datum is de indieningsdatum. De voorrangsdatum is tussen haakjes geplaatst.

Klasse 28a 13, O.A. 112.240* — 16-7-'43 (10-7-'42).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van looistoffen, uitgaande van di(hydroxyphenyl)sulfonen.

Klasse 28a 13, O.A. 112.905* — 31-8-'43 (21-11-'41).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van looistoffen.

Klasse 28a 13, O.A. 113.955* — 11-11-'43 (8-11-'42).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van looistoffen.

Klasse 28a 13a, O.A. 114.971* — 27-1-'44 (29-1-'43).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van synthetische looistoffen.

Klasse 28a 13a, O.A. 116.788* — 13-5-'44 (15-7-'42).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van condensatieproducten uit pyrocatechol met kernverbindende middelen.

Klasse 28a 13a, O.A. 116.789* — 13-5-'44 (15-7-'42).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van niet-verkleurende condensatieproducten uit pyrocatechol en kernverbindende middelen met looiende werking.

Klasse 28a 13a, O.A. 118.855* — 4-9-'44 (18-5-'43).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van vaste in water op-

losbare condensatieproducten uit tweewaardige phenolen, zouten van zwavelzuur en formaldehyd.

Klasse 29c 4c, O.A. 115.155* — 5-2-'44 (24-6-'40).

G. Aschenbrenner. Werkwijze ter vervaardiging van kunstmatige organische draden volgens de smeltspinnmethode.

Klasse 29c 4n, O.A. 113.670* — 26-10-'43 (12-11-'42).

Von Beaulieu-Marconnay. Werkwijze en inrichting ter vervaardiging van holle kunstmatige draden.

Klasse 29c 7d, O.A. 110.180* — 8-3-'43 (2-3-'42).

I.G. Farben. Werkwijze voor het inscheren van bewegende vers gesponnen kunstmatige draden in nabehandelingssinrichtingen.

Klasse 29d 3, O.A. 116.703* — 8-5-'44 (2-4-'43).

Zellw. & Kunsts. Ring. Werkwijze ter vervaardiging van kunstmatige draden, banden, films e.d. uit viscose.

Klasse 29f, O.A. 114.643* — 8-1-'44 (9-1-'43).

Zellw. & Kunsts. Ring. Kunstmatige draden, borstelharen, films e.d. uit aardappeleiwit.

Klasse 29f, O.A. 116.964* — 23-5-'44 (10-12-'44).

Zellw. & Kunsts. Ring. Tegen koken bestendige draden, vezels, films e.d. uit eiwitten, bijv. lebcaseïne.

Klasse 29g 2, O.A. 118.570* — 18-8-'44 (22-7-'43).

I.G. Farben. Vervaardiging van draden uit in alcohol oplosbare polyamiden volgens droogspinnmethode.

Klasse 29p k3, O.A. 110.338* — 16-3-'43 (8-5-'42).

Feldmühle Papier A.G. Vervaardiging van met lak- of plakmiddellagen beklede foelies.

Klasse 29p k3, O.A. 112.446* — 3-8-'43 (4-8-'42).

Kalle & Co. Overtrekken van cellulosehydraatfoelies met hydrophobe lak- of plakmiddellagen.

Klasse 29t 1, O.A. 115.832* — 18-3-'44 (10-3-'43).

Deutsche Celluloid Fabr. Werkwijze voor bewaren en verzenden van vlakke producten, die geheel of oppervlakkig uit polysoalkenen bestaan.

Klasse 30h 2, O.A. 116.307* — 18-4-'44 (19-1-'43).

Byk-Guldenwerke. Werkwijze ter bereiding van bloedsuikergehalte verlagende stoffen.

Klasse 30h 2, O.A. 119.341* — 21-10-'44 (11-3-'43).

Chemiewerk Homburg. Bereiding van gemakkelijk in water oplosbare verbindingen van theophylline of caffeine.

Klasse 30h 2c, O.A. 108.428* — 9-11-'42.

Knoll A.G. Winnen van actieve stoffen uit bloemen van arnica montana.

Klasse 30h 2c, O.A. 118.043* — 17-7-'44.

Joh. A. Benckiser. Werkwijze ter vermindering van het stollen van bloed.

Klasse 30h 7, O.A. 109.507* — 29-1-'43 (15-1-'42).

I.G. Farben. Werkwijze ter bereiding van een stof uit longen, die het stollen van het bloed bevordert.

Klasse 30h 9, O.A. 114.358* — 9-12-'43 (6-8-'41).

Fa. Merz & Co. Bereiding van zalven en zalfbases uit slijmstoffen.

Klasse 30h 9, O.A. 117.655* — 28-6-'44 (5-7-'43).

Deutsche Hydrierwerke. Bereiding van suppositoria, lippenstiften e.d. gevormde producten.

Klasse 30h 9, O.A. 117.947* — 13-7-'44 (29-7-'43).

Deutsche Milchwerke. Werkwijze ter bereiding van zalven.

Klasse 30h 12, O.A. 102.547* — 14-8-'41 (5-10-'40).

Reichsverb. D. Dentisten. Vervaardiging van tandvervangingsdelen uit kunststoffen.

Klasse 30h 13b, O.A. 115.156* — 5-2-'44 (30-1-'43).

Böhme Fettchemie. Behandelen van haar met een verdikkingsmiddel bevattende oplossing, emulsie of pasta.

Klasse 32b 2, O.A. 107.528* — 31-8-'42 (7-10-'41).

Degussa. Vervaardiging van bontgekleurd email, glazuur e.d.

Klasse 38h 2b, O.A. 111.491* — 25-5-'43 (27-2-'42).

Chem. Werke Albert. Werkwijze voor het onbrandbaar maken van brandbare stoffen (vezelstoffen).

Klasse 39a 8, O.A. 114.929* — 26-1-'44 (7-5-'43).

Fa. Rhein Chemie. Winning van rubber uit rubberbevattende wortels onder gelijktijdige winning van voedingsmiddelen.

Klasse 39a 10q, O.A. 114.824* — 20-1-'44 (21-4-'43).

C. A. Voigt. Bevestigen van synthetische rubber op harde, starre dragers en de bereiding van een daarvoor geschikt plakmiddel.

Klasse 39b 5a, O.A. 106.052* — 13-5-'42 (22-7-'41).

Patentverw. Ges. „Hermes”. Bereiding van tegen ozon en olie bestendige, moeilijk brandbare synthetische rubber.

Klasse 39b 9, O.A. 109.383* — 22-1-'43.

I.G. Farben. Werkwijze voor het maken van poreuze rubber.

Klasse 39b 22, O.A. 115.730* — 13-3-'44 (2-12-'42).

I.G. Farben. Vervaardiging van gevormde voortbrengselen met gebruik van pasta's van polymere stoffen, die in uiterst fijne verdeling in een vloeistofmengsel gedispergeerd zijn.

Klasse 39b 22h, O.A. 116.332* — 19-4-'44 (10-6-'43).

Herbig-Haarhaus A.G. Werkwijze voor het in benzine oplosbaar maken van cumaroonharsen, die in alcohol oplosbaar zijn.

Klasse 39b 22i, O.A. 107.447* — 24-8-'42 (23-8-'41).

I.G. Farben. Vervaardiging van gevormde massa's.

Klasse 39b 22k, O.A. 112.680* — 17-8-'43 (31-8-'42).

I.G. Farben. Plakken van polyvinylchloridevormsels, die een weekmaker bevatten, op metalen.

Klasse 39b 22k 1a 4, O.A. 107.610* — 7-9-'42 (5-4-'41).

I.G. Farben. Soepel maken van polymerisaten, die uit vinylchloride worden verkregen.

Klasse 39b 22k, 1a 4, O.A. 110.321* — 15-3-'43 (14-3-'42).

I.G. Farben. Weekmaken van plastische massa's op polyvinylchloride basis.

Klasse 39b 22k 1a 15, O.A. 112.159* — 9-7-'43 (1-7-'42).

I.G. Farben. Werkwijze voor het vormgeven van macromoleculaire polymeren (acrylnitrile).

Klasse 39b 22k 1a 15, O.A. 117.445* — 17-6-'44 (29-6-'43).

I.G. Farben. Werkwijze voor het vormgeven van polymeren en copolymeren van acrylnitrile, eventueel gemengd met andere macromoleculaire stoffen.

Klasse 39b 22k 1b 4, O.A. 105.465* — 2-4-'42.

I.G. Farben. Bereiding van gevormde massa's uit macromoleculaire halogeen bevattende producten.

Klasse 39b 22k 1b 4, O.A. 112.670* — 16-8-'43 (25-8-'42).

I.G. Farben. Vervaardiging van voorwerpen uit macromoleculaire halogeenhoudende verbindingen onder toepassing van warmte en druk en onder toevoeging van stabilisatoren.

Klasse 39b 22k 1b 4, O.A. 120.131* — 6-4-'45 (26-1-'44).

I.G. Farben. Stabiliseren van halogeenhoudende verbindingen, die neigen tot afsplitsing van zoutzuur, met aromatische aminen.

Klasse 39b 22k 4, O.A. 113.820* — 3-11-'43 (4-11-'42).

Alex. Wacker Ges. Werkwijze voor het plastificeren van mengsels van polyvinylchloride, weekmakers en stabilisatoren.

Klasse 39b 22k 8, O.A. 113.660* — 25-10-'43 (26-10-'42).

Alex. Wacker Ges. Werkwijze ter bereiding van in water van kamertemperatuur onoplosbare polyvinylalcoholen.

Klasse 39b 22k 10, O.A. 105.563* — 11-4-'42 (10-4-'41).

Alex. Wacker Ges. Vervaardiging van halffabrikaten door samenpersen van kunststoffen, weekmakers en vulstoffen.

Klasse 39b 22k 10, O.A. 117.511* — 21-6-'44 (22-6-'43).

Cons. f. elektroch. Ind. Werkwijze ter nabehandeling van polyvinylacetalen.

Klasse 39b 22k 14, O.A. 117.836* — 7-7-'44 (21-10-'42).

I.G. Farben. Werkwijze ter verbetering van de eigenschappen van (meng)polymerisaten van acrylzuurnitrile.

Klasse 39b 22p, O.A. 114.112* — 20-11-'43 (21-11-'42).

Zellw. & Kunsts. Ring. Vervaardiging van films, draden, banden e.d. uit mengsels van polyamiden en eiwitstoffen.

Klasse 39b 22p 1a, O.A. 108.298* — 30-10-'42 (7-8-'41).

I.G. Farben. Verwerken van lineaire polyamiden of polyurethanen.

Klasse 39b 22p 1a, O.A. 116.826* — 16-5-'44 (3-6-'43).

Deutsche Hydrierw. Werkwijze voor het elastificeren, plastificeren en weekmaken van synth. lineaire macromeren.

Klasse 39b 22p 1f, O.A. 108.713* — 28-11-'42 (3-12-'41).

I.G. Farben. Verbetering van de oplosbaarheid van lineaire mengpolyamiden.

Klasse 39b 22p 1f, O.A. 113.356* — 4-10-'43 (14-1-'43).

Kalle & Co. Verminderen van de oplosbaarheid van polyamiden in organische oplosmiddelen door behandeling met formaldehyd in zuur milieu.

Klasse 39c a3, O.A. 110.876* — 15-4-'43 (20-4-'42).

Dynamit A.G. Inrichting voor het continu walsen van kunststoffen op een mengwalswerk.

Klasse 39cb 12g, O.A. 111.890* — 22-6-'43 (1-8-'42).

Felten & Guill. Carlswerk. Spuitmachine voor kabelmantels.

Klasse 39cd, O.A. 112.373* — 27-7-'43 (30-5-'42).

Deutsche Celluloid-Fabr. Werkwijze en inrichting voor het door middel van warmte met elkaar verbinden van thermoplastische lichamen.

Klasse 39d 1c, O.A. 109.494* — 28-1-'43 (24-12-'41).
I.G. Farben Weekmaken en versnijden van nitrocellulose.

Klasse 39d 3, O.A. 112.237* — 16-7-'43 (16-10-'42).
I.G. Farben. Werkwijze ter vervaardiging van zachte, poreuze vormsels.

Klasse 39f, O.A. 107.942* — 3-10-'42 (27-7-'40).
I.G. Farben, Verwerken van cellulose-esters of -aethers onder verwarming en onder druk, onder toevoeging van stoffen, die verkleuring tegengaan.

Klasse 45l 3, O.A. 116.947* — 23-5-'44 (26-3-'43).
Schering A.G. Werkwijze voor het hechtend maken van poedervormige bestrijdingsmiddelen voor schadelijke organismen.

Klasse 45l 3, O.A. 118.476* — 11-8-'44 (25-8-'43).
I.G. Farben. Bereiding van een middel voor het motecht maken van bont e.d.

Klasse 45l 3a, O.A. 109.879* — 19-2-'43 (7-7-'39).
I.G. Farben, Werkwijze voor het impregneren van vezelstoffen ter bescherming tegen micro-organismen.

Klasse 45l 5, O.A. 112.880* — 30-8-'43 (31-8-'42).
Schering A.G. Werkwijze ter bereiding van een middel voor het verdelen van onkruid op akkers.

Klasse 48a 20, O.A. 107.871* — 29-9-'42 (25-11-'39).
Langbein-Pfanhauser W. Werkwijze voor het electrolytisch etsen van koperen diepdruk-cylinders en -platen.

Klasse 48d 5, O.A. 110.537* — 26-3-'43 (8-4-'42).
R. Bosch. Werkwijze voor het aanbrengen van gepatroneerde metaallagen door verdampen van metaal in vacuo.

Klasse 53e 6c, O.A. 112.259* — 17-7-'43 (18-7-'42).
Schering A.G. Werkwijze voor het uitvoeren van gisting-precédés.

Klasse 53h 1, O.A. 111.074* — 29-4-'43 (9-11-'40).
P. E. Schultz. Werkwijze ter bereiding van schuim of schuimvormende emulsies uit water, schuimstof en vetten.

Klasse 53i 1, O.A. 115.450* — 26-2-'44 (24-12-'42).
Zellw. & Kunsts. Ring. Werkwijze ter isolering van verschillende eiwitten uit gist, schimmelmycelia e.d.

Klasse 53i 2, O.A. 103.143* — 6-10-'41 (25-3-'39).
G. A. Krause. Werkwijze voor het oplosbaar maken van caseïne door inwerking van gasvormige ammoniak onder druk.

Klasse 53i 2, O.A. 112.906* — 31-8-'43 (1-9-'42).
Biosyn. Ges. Werkwijze ter bereiding van voeder en voedingsmiddelen uit zwammycelium.

Klasse 53i 3, O.A. 110.145* — 5-3-'43 (17-1-'42).
W. Bürkle. Bereiding van gistproducten zonder gistsmaak en -reuk.

Klasse 53i 4, O.A. 112.547* — 9-8-'43 (15-7-'42).
Biosyn Ges. Bereiding van worstachtige voedingsmiddelen.

Klasse 53k 1, O.A. 115.385* — 22-2-'44 (22-11-'40).
Prof. E. Komm. Bereiding van broodsmersels uit maltosehoudende oplossingen.

Klasse 53k 1c, O.A. 112.409* — 30-7-'43 (22-8-'42).
Neuerburg & Pankofer. Concentreren van vruchtensap door uitvriezen.

Klasse 53k 1c, O.A. 118.692* — 25-8-'44 (16-9-'43).
Neuerburg Obsterei. Winnen van sappen uit vruchten, groenten e.d.

Klasse 53k 2, O.A. 106.587* — 20-6-'42 (1-7-'41).
P. Hildebrandt. Bereiden van meel en soepconserven uit peulvruchten.

Klasse 55cb 13, O.A. 118.967* — 14-9-'44 (13-3-'43).
I.G. Farben. Werkwijze en inrichting voor het continu afscheiden van hemicellulosen uit waterige, alkalische opl.

Klasse 57b 11a, O.A. 109.716* — 10-2-'43 (4-4-'42).
Kalle & Co. Bereiding van lichtgevoelige lagen, die aminodiazoverbindingen bevatten.

Klasse 57b 11a, O.A. 118.021* — 15-7-'44 (12-6-'43).
Kalle & Co. Vervaardiging van lichtgevoelig materiaal voor diazotypie, dat o-dialkylaminodiazoverbindingen bevat.

Klasse 57b 18, O.A. 110.807* — 12-4-'43 (15-4-'42).
I.G. Farben. Werkwijze voor het corrigeren van de kleur van fotografische kleurbeelden, die door een indophenolkleurstof naar het blauwgroen zwemmen.

Personalia

Prof. Dr. Ir. S. C. J. Olivier stelt zich voor een afscheidscollege te geven op Zaterdag 15 October a.s. te 15.30 uur in de collegezaal voor scheikunde, Heerenstraat 18, Wageningen. Belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Aan de Universiteit te Utrecht is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde, op proefschrift „Röntgenografische structuurbepaling van het strychnine-molecuul“, de heer Corn. Bokhoven, geboren te Gouda.

Aan de Universiteit te Groningen is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde, op proefschrift „De oplosbaarheid van het aardappelglobuline (tuberine)“ de heer J. Hofstee, geboren te Westeremden.

Aan de Universiteit te Leiden is geslaagd voor het kandidaats-examen wis- en natuurkunde, letter f, de heer P. L. de Reeder.

De heer A. H. Witte, apotheker te Groningen, is thans werkzaam als apotheker-scheikundige aan het Laboratorium voor Gerechtelijk Natuurwetenschappelijk Onderzoek van het Ministerie van Justitie te 's-Gravenhage.

Verenigingsnieuws

Mededelingen van het Secretariaat

('s-Gravenhage, Lange Voorhout 5, tel. 110744, postrekening 7680)

Adreswijzigingen aan te brengen in de ledenlijst 1949.

- Blz. 43: Damen (L. W. J.), Deventer, Arnold Moonenstraat 10.
„ 48: Egmond (Ir. H. J.), Voorburg (Z.H.), v. d. Palmstraat 70.
„ 52: Gelder (W. van), tech. stud., Delft, Nassauplein 28.
„ 83: Meuwis (Ing. H. Th. J. M.), Wycken (Gld.), Pas A 105 a, p.a. Mej. J. Meuwis.

- Blz. 91: Petten (Drs. L. A.), 's-Gravenhage, Carel Reiniersz-kade 15.
„ 94: Ramsfelder (Mej. I.), chem. stud., Leiden, Hoogewoerd 158.
„ 104: Steen (Ir. P. van der), Almelo, Bornsestraat 122.
„ 115: Voogd (Ir. M.), New York 20, U.S.A., 50 West 50 Street, c.o. Shell Oil Co. Inc.
„ 118: Weenig (Drs. C. F.), Driehuis, Hofdijklaan 74.
„ 121: Winzum (Drs. H.), Vlaardingen, Emmastraat 5.
„ 121: Witte (A. H.), ap., 's-Gravenhage, van Beverningkstraat 286.

Schrijven van het Algemeen Bestuur inzake de oproeping in militaire dienst van studenten in de chemie, mede namens het Dagelijks Bestuur van de Bedrijfsgroep Chemische Industrie, aan Zijne Excellentie de Minister van Oorlog en Marine.

's-Gravenhage, 18 Juli 1949.
Lange Voorhout 5, tel. 110744.

Aan Zijne Excellentie
den Minister van Oorlog en Marine
te 's-Gravenhage.

Excellentie,

Het Algemeen Bestuur der Nederlandse Chemische Vereniging, gevestigd te 's-Gravenhage, Lange Voorhout 5, hierbij tevens handelende namens het Dagelijks Bestuur der Bedrijfsgroep Chemische Industrie te 's-Gravenhage, heeft de eer de aandacht van Uwe Excellentie te verzoeken voor een uiterst belangrijke zaak, waarmede de toekomst der chemie en der chemische industrie in Nederland gemoeid is.

Het betreft het thans gevolgde systeem bij het oproepen van — en vrijstelling verlenen van eerste oefening in militaire dienst aan — studenten der z.g. B-faculteiten en der Technische Hogeschool. Het Algemeen Bestuur heeft hier uiteraard met name het oog op de chemie studerende, omdat het meent in staat te zijn voor deze categorie de gevolgen in hun volle omvang te overzien.

Wij mogen Uwe Excellentie met de grootste nadruk wijzen op de funeste gevolgen van het bovenbedoelde systeem voor de Nederlandse wetenschap, de Nederlandse industrie en daarmee voor geheel ons economische leven.

Vervulling van militaire dienst gedurende twee of drie achter-

eenvolgende jaren na het afleggen van het eerste examen voert bij een groot aantal studenten tot het *niet* hervatten van de studie. Daardoor wordt een aanzienlijk quantum energie en geld onnut besteed; wat de Rijksuitgaven betreft, omdat immers de instellingen voor Hoger Onderwijs afgestemd zijn op de volledige opleiding ook van hen, die de studie niet zullen voortzetten.

Veel erger is echter, dat de stroom van jonge doctorandi en ingenieurs, die straks leiding zullen moeten geven, dermate inkrimpt, dat de voorgenomen industrialisatie, zo noodzakelijk voor de toekomst van ons land, ernstig in gevaar komt. Zij, die na hun diensttijd wel verder studeren, zullen het tempo van hun studie tot het uiterst bereikbare trachten op te voeren, en dat, terwijl de kennis, door hen gedurende het eerste gedeelte van hun studie verzameld, sterk vervaagd is. Het zal niet te voorkomen zijn, dat velen hunner dientengevolge onvoldoende voorbereid de maatschappij zullen ingaan. Welke ernstige gevolgen dit voor onze welvaart zal hebben, behoeven wij hier niet uiteen te zetten. Hoe zal met een te gering aantal afgestudeerden, onder wie velen, zowel praktisch als theoretisch op een lager peil staande dan vorige generaties, de zware taak van de opbouw der chemische industrieën kunnen worden uitgevoerd?

Hoewel ons bestuur ten volle overtuigd is van de noodzaak van een krachtig Nederlands leger, spreekt het als zijn overtuiging uit, dat de prijs, die er op deze wijze voor betaald wordt, onverantwoordelijk hoog is.

Wij verzoeken Uwe Excellentie derhalve dringend de volgende suggestie wel te willen overwegen.

Ten aanzien van het leger dat onze veiligheid in Europa zal hebben te waarborgen, denken wij aan de mogelijkheid voor de bedoelde studenten van een eerste oefening op 20-jarige leeftijd gedurende vier maanden, samenvallende met de zomervacantie, met elk volgend studiejaar een herhalingsoefening van een of twee maanden.

Bij dit systeem zou de studie op vrij normale wijze voortgezet kunnen worden, zodat zowel het aantal als de kwaliteit van onze intellectuelen niet essentieel geschaad wordt.

Of de op deze wijze te verkrijgen militaire vorming ernstig ten achter zal staan bij de thans gebruikelijke, kunnen wij uiteraard niet beoordelen. Belangrijk is ook, dat dit systeem het grote voordeel biedt, dat die vorming gegeven wordt op de meest daarvoor geschikte leeftijd, wat met het thans gevolgde systeem zeker lang niet altijd het geval is.

Het Algemeen Bestuur zal het op hoge prijs stellen, indien Uwe Excellentie zou willen toestaan het in dit schrijven aangevoerde persoonlijk toe te lichten.

Met de meeste hoogachting,

Namens het Algemeen Bestuur voornoemd,

De voorzitter,
J. Coops.

De secretaris,
T. van der Linden.

Candidaat-leden 1950.

De laatste maanden van het jaar, de tijd om zich aan te melden voor diegenen, die met ingang van het nieuwe jaar lid wenssen te worden der Nederlandse Chemische Vereniging, zijn ingetreden. Het moge ons daarom vergund zijn wederom een beroep te doen op onze leden om ieder in zijn eigen omgeving de buiten de Vereniging staande academisch gevormde chemici of studenten in de scheikunde op te wekken zich bij de Ned. Chem. Vereniging aan te sluiten. Voor ieder, die daarvoor in aanmerking komt, is het van belang samen te werken met zijn vakgenoten, van wie reeds meer dan 2850 deel uitmaken van onze Vereniging.

Aangezien candidaat-leden eerst na twee maanden als lid kunnen worden aangenomen, is het gewenst hen zo spoedig mogelijk voor te dragen, willen zij van het begin van het jaar af de aan het lidmaatschap verbonden voordelen genieten.

Ieder lid ontvangt het Chemisch Weekblad en de delen van het Chemisch Jaarboekje, voor zover voorradig. Ieder lid kan zich abonneren tegen sterk gereduceerde prijs op het Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas, het wetenschappelijke tijdschrift, dat maandelijks oorspronkelijke onderzoekingen van in hoofdzaak Nederlandse onderzoekers brengt.

De contributie der Vereniging bedraagt normaal f 20.—, terwijl, behoudens goedkeuring door de Algemene Vergadering in December a.s., op aanvraag bij het Alg. Bestuur dit bedrag verlaagd kan worden en wel:

voor ongehuwden met een inkomen kleiner dan f 2200 tot f 5.—;
voor ongehuwden met een inkomen van f 2200—f 2700 tot f 10.—;

voor gehuwden met een inkomen kleiner dan f 2500 tot f 5.—;
voor gehuwden met een inkomen van f 2500—f 3750 tot f 10.—.

Voor nieuwe leden moet deze aanvraag tegelijk met de aanvraag voor het lidmaatschap geschieden; voor oude leden in de maand Januari van het desbetreffende jaar.

Voor buitengewone leden, d.z. zij, die hun studie aan Universiteit of Hogeschool aangevangen, doch nog niet volbracht hebben (studenten en kandidaten), bedraagt de contributie f 10.—.

Het abonnement op het Recueil bedraagt voor alle leden met uitzondering van buitengewone leden f 10.—; voor laatstgenoemde categorie f 6.— per jaar.

De leden kunnen het Nederlandse Tijdschrift voor Natuurkunde betrekken tegen f 7.50 per jaar. Zij kunnen voorts toetreden als geassocieerd lid tot het Kon. Instituut van Ingenieurs, tot de Vlaamse Chemische Vereniging en de Société Chimique de Belgique tegen sterk gereduceerde contributies. Het geassocieerde lidmaatschap van beide laatstgenoemde Verenigingen staat ook open voor de buitengewone leden.

Een belangrijk voordeel van het lidmaatschap is de band, die de beoefenaren der chemie in al haar vertakkingen bijeenhoudt. In dit verband mogen wij nog wijzen op de *Secties*, die door periodieke vergaderingen, waarop voordrachten op een bepaald gebied der chemie worden gehouden, en door het organiseren van symposia, waarop de stand van zaken van een bepaald vraagstuk samenvattend door de meest deskundige sprekers wordt behandeld, de wetenschappelijke en technische belangstelling der leden kunnen stimuleren en levend houden en op de Afdelingen (Chemische Kringen), die plaatselijk hetzelfde beogen. Verder ook op verschillende *Commissies*, die wetenschappelijke en sociale belangen, de chemie en de chemici rakend, behartigen.

Alle leden, maar vooral ook docenten en assistenten aan Universiteiten en Hogescholen, kunnen een nuttig werk doen door de onder en met hen werkende chemici, niet-leden, op de Ned. Chem. Ver. opmerkzaam te maken. Laten zij de gelegenheid om de Vereniging te versterken niet verzuimen!

Nadere inlichtingen omtrent het lidmaatschap verstrekt het Secretariaat, dat op aanvraag ook aangifteformulieren toezendt.

De Secretaris der Ned. Chem. Vereniging,
T. VAN DER LINDEN,

's-Gravenhage,
Lange Voorhout 5, tel. 110744.

Secties

Sectie voor Chemische Technologie en Bedrijfschemie.

Afdeling voor Technisch Wetenschappelijk Onderzoek.

Afdeling voor Petroleumtechniek.

Afdeling voor Chemische Techniek.

Voor een talrijk gehoor heeft Donderdagmiddag 29 September onder de auspiciën van de Afd. T.W.O., de Afd. voor Petroleumtechniek, de Afd. Chem. Techniek van het Kon. Inst. v. Ingenieurs en van de Sectie voor Chemische Technologie en Bedrijfschemie der Ned. Chem. Ver. Dr. A. E. Lacomblé, president-commissaris van Shell Development Cy. in de zaal van Diligentia gesproken over de

„Ontwikkeling van de synthese van acroleïne”.

Dr. A. E. Lacomblé werd geboren op 9 November 1894 te Arnhem. Zijn wetenschappelijke opleiding ontving hij aan de Rijksuniversiteit te Leiden, waar hij in 1920 promoveerde op een proefschrift: Reactiesnelheid en katalyse.

Op 2 Februari 1920 werd hij op het Laboratorium van de N.V. De Bataafsche Petroleum Mij te Amsterdam te werk gesteld. Lang bleef hij daar niet want reeds eind 1920 vertrok hij naar Borneo waar hij te Balikpapan als technoloog werkzaam was o.a. bij de edeleaanu-installatie en in de zwavelzuurfabriek.

Reeds in 1926 bevond hij zich in de Ver. Staten alwaar hij de functie van scheikundig ingenieur in de Martinez raffinaderij in Californië bekleedde. In de loop der jaren werden hem steeds verantwoordelijker posities. Zo werd hij in 1935 benoemd tot Vice President-Manufacturing in St. Lewis. In 1939 treffen wij hem weer in Nederland aan als eerste afdelingschef van de toen juist opgerichte afdeling Research and Development van het hoofdkantoor van de N.V. de B.P.M. Bij zijn terugkomst in de Ver. Staten in 1940 werd hij bekleed met de functie van Chairman of the Executive Committee of Shell Dev. Cy. Van deze maatschappij werd hij in 1943 President.

Kort verslag van de lezing.

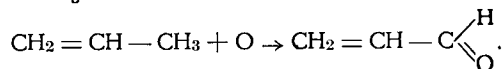
Spreker begon met op te merken dat hij bij de keuze van dit onderwerp niet alleen geleid was, door de wens zijn gehoor een der nieuwe ontwikkelingen op het gebied der organische synthese te schetsen, maar dat hij hoopte aan de hand van dit voorbeeld een inzicht te kunnen geven van de samenwerking van de groepen die in een modern laboratorium, zoals dat van de Shell Development te Emeryville, nodig is om een nieuw procédé uit te werken.

Dit uitwerken komt tot stand door de samenwerking van een aantal afdelingen van het laboratorium, die alle op een gegeven ogenblik bij het uitwerken van het project worden betrokken.

Allereerst treft de veelheid van de afdelingen waarover een laboratorium als dat van Shell Development beschikt.

Naast een organisch-chemische afdeling, die zich op typische laboratoriumschaal met de studie van chemische reacties bezig houdt zijn er: een analytische afdeling, waarin al het analytische werk van het laboratorium is geconcentreerd, een fysische afdeling die zich met fundamenteel onderzoek bezig houdt, een fysisch chemische afdeling waar hoofdzakelijk natuurkundige eigenschappen zoals dampspanningen, oplosbaarheden, enz. worden gemeten en waar daarop berustende scheidingsmethodes worden uitgevoerd. Voorts beschikt het laboratorium over een corrosie-afdeling, een afdeling voor de proeffabrieken en een voor de ontwikkeling van het technische procédé.

Wat is nu de reden voor het op touw zetten van het onderzoek. In dit geval de toevallige ontdekking, in het organisch-chemisch laboratorium gedaan, bij een onderzoek van de reacties van propeen met chloor, dat bij aanwezigheid van zuurstof in het reactiemengsel acroleïne ontstaat:

Nadat in de genoemde afdeling door verder onderzoek vastgesteld was dat:

- 1°. propeen met zuurstof of lucht direct tot acroleïne kan worden omgezet;
- 2°. cupro-oxyde de meest geschikte katalysator is;
- 3°. de reactie het best in één stap kan worden uitgevoerd;
- 4°. Siliciumcarbide en puimsteen effectieve dragers voor cupro-oxyde zijn,

werd het probleem doorgegeven aan de reeds enige tijd met het vraagstuk bezig zijnde afdeling voor de ontwikkeling van het technische procédé.

Deze had intussen een toestellage geconstrueerd waarin het mogelijk was de kwantitatieve invloed van de verschillende factoren die de opbrengst — en dus de kosten van de bereiding — van acroleïne beïnvloeden na te gaan. In dit stadium worden dus de gegevens verzameld waarmede de proces-ingenieur zo straks zijn berekeningen zal gaan opzetten.

Beschikt men over al de in de bovengenoemde afdeling verzamelde gegevens dan is het mogelijk de plannen te maken voor het volgende stadium t.w. het bouwen van een proeffabriek.

Het werken met de proeffabriek zal de antwoorden moeten geven op al die vragen, die men kennen moet voor een fabriek op industriële schaal kan worden gebouwd, uitteraard antwoorden de economie betreffende, die men op de voorgaande schaal niet kon beantwoorden.

Daarnaast heeft de proeffabriek tot taak, van het in het geding zijnde product, dat een tussenproduct of halffabrikaat is, zodanig hoeveelheden aan andere laboratoria en proeffa-

abrieken exploiterende firma's ter beschikking te stellen dat deze met het product verder kunnen werken.

Na een uitvoerige bespreking van de proeffabriek besluit de spreker zijn ademloos gevolgde voordracht.

Van de na de pauze bestaande gelegenheid tot het stellen van vragen over de leiding van research en het werken in teams werd een druk gebruik gemaakt.

Sectie voor chemische technologie en bedrijfs- chemie in samenwerking met de Afdeling voor Chemische Techniek van het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs.

Excursie naar Werkspoor N.V. te Amsterdam op Vrijdag 28 October 1949. Het doel van deze excursie is om aan een concreet voorbeeld te demonstrenen, hoe in een Nederlands bedrijf de ontwikkeling van een installatie voor een chemische fabriek tot stand komt. Het betreft hier dat gedeelte van een grote buitenlandse kunstmestfabriek, waarin de producten ingedampt, gekristalliseerd en gebroken worden.

Programma:

- 10.15 uur: Vertrek per boot naar Werkspoor van de steiger van de Kon. Shell voor het Centraal-station te Amsterdam, tegenover de westelijke uitgang.
- 10.40 uur: Begroëting door de directe.
- 11.00 uur: Inleiding door Dr. L. Vahl over de probleemstelling en de ontwikkeling van het laboratorium- en semi-technisch stadium tot project.
- 11.50 uur: Mededelingen van Ir. B. Goedhuis over de constructie.
- 12.50 uur: Mededelingen door de heer L. Capel over de fabriecage.
- 13.00 uur: Lunch, aangeboden door Werkspoor.
- 14.00 uur: Bezichtiging van het semi-technisch laboratorium van de ketelmakerij en van de besproken installaties, die in de montagehal zijn opgesteld.
- 15.30 uur: Thee, met de mogelijkheid tot discussie.
Tijd van vertrek omstreeks 16.30 uur.

Ongeveer 60 personen kunnen aan deze excursie deelnemen. Aan de leden van de Sectie en van de afdeling worden convocaties rondgezonden met antwoordkaarten, door middel waarvan zij zich kunnen opgeven tot deelneming.

De Secretaris,
Ir. A. W. VAN SETERS.

Chemische Kringen

Chemische Kring Eindhoven, den Bosch e.o. In de vergadering van 20 September j.l. sprak Prof. Dr. J. A. A. Ketelaar (Amsterdam) over: „Insecticiden”.

Het gebruik in de landbouw van organische synthetische insecticiden in plaats van stoffen als Ca-arsenaat, Pb-arsenaat of Parijs-groen, dateert uit de allerlaatste jaren. In 1937 werd in de U.S.A. voor slechts 1½ miljoen dollar aan organische synthetische insecticiden gebruikt, in 1947 echter voor 100 miljoen dollar. Tekenend is ook dat in 1939 vrijwel alle thans gebruikte insecticiden als zodanig onbekend waren. In Nederland worden thans, ook vergeleken met de U.S.A., op grote schaal insecticiden gebruikt, hetgeen, gezien het grote belang van onze export van agrarische producten, verheugend genoemd mag worden.

Spreker behandelde vervolgens de vraag of er eigenlijk specifieke insecticiden zijn die wel voor insecten maar niet voor bijv. warmbloedige dieren vergiftig zijn. Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord. Men mag in het algemeen verwachten dat er op zijn hoogst stoffen zijn die wel voor hoger georganiseerde wezens maar niet voor lagere organismen giftig zijn; het omgekeerde is echter niet bekend. Experimenteel blijkt dat de giftigheid van een aantal insecticiden, uitgedrukt per kg gewicht van het proefdier, voor de verschillende groepen van dieren ten hoogste een factor 2 uiteen loopt. Naast deze giftigheid speelt voor de moderne, als contactgiften gebruikte insecticiden het doordringingsvermogen een rol: de bij insecten aanwezige chitine-laag is goed permeabel voor in vet oplosbare stoffen (zoals vele insecticiden van het DDT-type) terwijl bijvoorbeeld de menselijke huid in water oplosbare stoffen doorlaat.

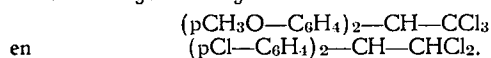
Na deze inleiding besprak Prof. Ketelaar eerst een aantal chloorhoudende insecticiden.

Para-di-chloor-benzeen en hexa-chloor-aethaan zijn als insecticiden reeds lang bekend.

Het welbekende DDT, (pCl—C₆H₄)₂—CH—CCl₃, is uitvoe-

rig onderzocht. Omtrent de physiologische werking is nog niet veel met zekerheid bekend. De bij sommige dieren („resistant flies”) na behandeling optredende ongevoeligheid moet zeer waarschijnlijk aan de heterozygotische samenstelling van het proefmateriaal worden toegeschreven.

Een analoge werking als DDT hebben

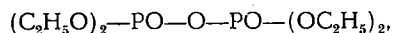
Het reeds aan Faraday bekende hexa-chloor-cyclohexaan (Gammexaan) is tijdens de oorlog als insecticide herontdekt.

Van de verschillende mogelijke stereo-isomeren is het gamma-isomeer het actiefst. Het komt echter in ruimtelijke structuur niet overeen met het physiologisch actieve inosiet; de op een dergelijke overeenkomst gebaseerde „anti-vitamine” theorie is dus niet juist.

Andere chloorhoudende insecticiden zijn het Toxaphene, $\text{C}_{10}\text{H}_{10}\text{Cl}_8$, een gechloreerde kamfer, en het Chlordan, $\text{C}_{10}\text{H}_6\text{Cl}_8$.

Een geheel nieuwe groep van insecticiden vormen de phosphorzuren esters welke vooral door Schrader in de Bayerfabrieken der I.G. zijn onderzocht (oorspronkelijk met het oog op een mogelijke toepassing als chemische strijdmiddelen).

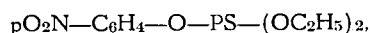
Het is merkwaardig dat de „onschuldig uitziende” stof als de tetra-aethylester van pyro-phosphorzuur.

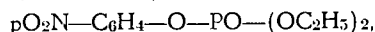
in een dosis van 0,3 à 0,5 mg/kg proefdier dodelijk giftig is. De werking berust op een remming van choline-esterase, een enzym dat geregeld het acetylcholine (antagonist van adrenaline) afbreekt. In water wordt de ester snel gehydrolyseerd tot niet-giftige verbindingen.

Een soortgelijke werking vertoont het di-isopropyl-fluorophosfaat, $(\text{H}_7\text{C}_3\text{O})_2-\text{POF}$, een stof die vooral tegen bladluizen wordt gebruikt.

Eveneens onderzocht men het Parathion,

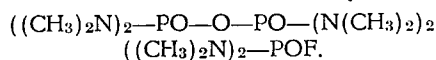

en de corresponderende methylverbinding (E 605 van Bayer). Deze stoffen zijn, evenals het

E 600 van Bayer, als insecticiden geschikt.

Tot de groep der phosphorzuren esters behoren ook de z.g. systemische insecticiden, d.w.z. insecticiden die door de plant worden opgenomen tengevolge waarvan deze zelf giftig wordt. Naast het reeds genoemde E 600 en E 605 zijn te gebruiken

In het verband van de synthetische organische landbouwchemicaliën noemde spreker tenslotte de herbiciden of onkruidverdelgers. Werden vroeger weinig selectieve stoffen als natriumchloraat, zwavelzuur of di-nitrokresol gebruikt, thans heeft men in groeistoffen als 2,4-di-chloor-phenoxy-azijnzuur en 2-methyl-4-chloor-phenoxy-azijnzuur selectieve verbindingen die de tweezaadlobbige planten verdelgen maar de eenzaadlobbige gewassen (granen) onaangetast laten. De werking berust op het feit dat de tweezaadlobbige planten in een bepaald stadium sneller groeien dan bijv. het gras en dan voor de groeistoffen zeer gevoelig zijn. In wezen is het verschil in reactie dezer plantengroepen dus slechts kwalitatief.

Rotterdamse Chemische Kring. Vergadering op Maandag 10 October 1949, 20 uur in het gebouw van de H.B.S. aan de 's-Gravendijkwal 58.

Agenda: 1. Opening. 2. Jaarverslag van de secretaris. 3. Jaarverslag van de penningmeester. 4. Verslag van de kascommissie en aanwijzing van twee leden voor het nazien van de kas. 5. Bestuursverkiezing. Dr. G. A. van Klinkenberg treedt af. Zijn plaats als voorzitter wordt ingenomen door de oud-secretaris Ir. A. C. van Wijk. Het bestuur stelt de benoeming voor van de heer D. J. W. Kreulen, F. Inst. Petr. tot 2de voorzitter. 6. Rondvraag.

7. Voordracht van Prof. Dr. J. M. Bijvoet (Utrecht) over „Röntgenanalyse van grote moleculen”.

De penningmeester verzoekt overmaking van de contributie 1949—1950 ad f 4.— op giro 128280 t.n.v. de Rotterdamse Chemische Kring te Rotterdam.

Commissies

Raad van Overleg.

De Raad van Overleg zal bijeenkomen op Zaterdag 5 November a.s. in de kleine collegezaal van het Pharmaceutische Laboratorium, Catharijnesingel 60, Utrecht, des middags om 14h30.

Agenda.

1. Opening.
2. Mededelingen.
3. Verslag, tevens notulen, van de huishoudelijke algemene vergadering van 15 Juli 1949. Zie Chem. Weekblad van 8 October 1949.
4. Instelling van een commissie voor Uitgebreidere Theoretische Kennis van gediplomeerde analisten. Reglement dezer commissie.
5. Motie van Drs. Roelofs c.s. betreffende het toelaten van résumés in het Esperanto in het Recueil en het Chemisch Weekblad.
6. Behandeling van de voordrachten, ingediend ter voorziening in de vacatures in het Algemeen Bestuur en in verschillende commissies op 1 Januari 1950.
7. Voorstel inzake de opbrengsten over 1950 van de van Ir. Fellingha geërfde gelden.
8. Voorstel tot het verlenen van reductie op de contributie over 1950 voor bepaalde categorieën van leden.
9. Begroting.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

Deze agenda met toelichting is inmiddels toegezonden aan de leden van de Raad van Overleg en de secretarissen der Chemische Kringen.

Mededelingen van verwante verenigingen

Nederlandse Natuurkundige Vereniging

Symposium

over Geofysische golfverschijnselen.

Korte inhoud van de voordrachten van het op Zaterdag 15 October 1949 in de grote collegezaal van het Fysisch Laboratorium, Bijlhouwerstraat 6, te Utrecht, te houden symposium.

Zwaartegolven op en in de oceanen

door P. Groen.

Onder zwaartegolven worden hier verstaan: lopende of staande hydro-dynamische golven, welke potentiële energie in hoofzaak geleverd wordt door het zwaartekrachtsveld. Zij treden in het algemeen op in vloeibare of gasvormige stabiel gelaagde media en uiten zich in golfvormige deformaties van de vlakken van gelijke dichtheid, gepaard gaande met zowel verticale als horizontale oscillaties der materie.

Worden de golven gedragen door een vrij oppervlak (dichtheidssprong op nul) dan spreekt men van uitwendige of oppervlaktegolven; in alle andere gevallen van inwendige golven.

Bij inwendige golven hebben verticale verschillen in eventueel aanwezige horizontale stromingen van de verschillende lagen een destabiliserende invloed op de golven.

Dergelijke stroomverschillen zullen bij de atmosferische golven (Helmholtzgolven) in de beschouwing worden betrokken, doch hier, bij de oceanische golven, buiten beschouwing blijven.

Bij inwendige golven in een continu verlopend dichtheidsveld treedt een eigenwaarde-probleem op, waaruit blijkt, dat bij gegeven golflengte verschillende perioden mogelijk zijn, corresponderende met verschillende modi der golfbeweging, welke te onderscheiden zijn naar het aantal optredende horizontale knooppunten. In het algemeen nadert de periode tot een voor alle modi gelijke grenswaarde, als de golflengte tot nul nadert. Deze grenswaarde is alleen dan nul, wanneer het verticale dichtheidsverval discontinu is. Experimenten hebben het bestaan van de grenswaarde der periode en het verband hiervan met de stabiliteit der gelaagtheid bevestigd.

Betreffende de oppervlaktegolven zijn, vanuit geofysisch standpunt gezien, de problemen van de opwekking van golven door de wind en van de demping en het langer worden van deining momenteel het meest actueel.

Wat het laatstgenoemde betreft: het langer worden van deining kan worden geïnterpreteerd als het groter worden van de „dominerende” golflengte in het aanwezige golfspectrum en is het gevolg van selectieve demping van de verschillende com-

ponenten van het spectrum, waarbij korte golven in het nadeel zijn tegenover langere.

Wategolven kunnen verschillende invloeden ondergaan door obstakels (reflectie, diffractie), stroomverschillen en ondiepte (refractie, branding).

Terwijl bij lopende golven de drukfluctuaties van het water exponentieel met toenemende diepte afnemen, is er bij staande golven nog een druk-effect van de 2e orde (evenredig met het kwadraat van de golfhoogte en van dubbele frequentie), dat onafhankelijk is van de diepte; hierdoor kunnen ook onder zeer diep water microseismen in de bodem worden opgewekt.

Golven van Helmholtz in de atmosfeer

door D. J. Bouman.

Principieel onderscheiden de bewegingen in de atmosfeer zich van die in de oceaan, door de grotere compressibiliteit en baroklinie van de atmosfeer. Evenwel speelt juist dit verschil bij de golven van Helmholtz slechts een ondergeschikte rol. Daarentegen moet men bij de golven van H. niet alleen rekening houden met een discontinuïteit in de dichtheid maar ook met een discontinuïteit in het windveld.

In detail zal worden beschouwd het eenvoudigste geval, waarbij het windveld in elk der beide door het discontinuïteitsvlak gescheiden lagen homogeen is. Discussie van het verband tussen de golflengte enerzijds en de wind- en dichtheids-discontinuïteit anderzijds.

Van bijzondere betekenis is het onderzoek naar de quantitative overeenstemming tussen theorie en empirie.

De gebruikelijke rekenmethodes (kleine storingen) brengen met zich mee, dat aan een uitsluitend kwalitatieve verificatie, zoals die dikwijls bij geofysische theorieën geschiedt, slechts weinig betekenis kan worden gehecht.

Verskillende der waargenomen verschijnselen kunnen wellicht ook door middel van een ander mechanisme worden verklaard, nl. door middel van Bénard-cellen (convectie-cellen). Op de hierover gevoerde strijd zal aan het slot in het kort worden ingegaan.

Voortplanting van radiogolven in de troposfeer

door H. Bremmer.

De uitbreiding van de acoustische- en radiogolven in de atmosfeer geschiedt langs banen, waarvoor de wet van Snellius geldt in de vorm: $r\mu \sin \tau = \text{constant}$ (μ = plaatselijke brekingsindex; r = afstand tot middelpunt aarde; τ = hoek raaklijn met verticaal). Een het aardoppervlak verlatende straal kan slechts dan daarheen terugkeren, indien er een gebied in de atmosfeer bestaat, waar r/μ afneemt met de hoogte. De factor r (invloed aardkromming) is hierbij voor acoustische golven van geen belang, wel echter voor radiogolven in de troposfeer. Voor de laatsten is namelijk slechts onder bijzondere meteorologische omstandigheden de vermindering van μ met de hoogte groot genoeg om de toeneming van de factor r in het product $r\mu$ te compenseren.

Gunstig voor deze omstandigheden (superrefractie) is een relatief lage temperatuur bij de grond (of zeeoppervlak) en een hoge vochtigheidsgradient. Bij de superrefractie valt het gedrag van de atmosfeer als „wave guide” bijzonder op; deze heeft een grensgolflengte λ_0 van de orde $h_0 \cos \tau_1$, waarin τ_1 de invalshoek aan het aardoppervlak is van die straal, die nog juist naar de aarde terugkeert, en daarbij een grootste hoogte h_0 bereikt. De zeer geringe waarde van $\cos \tau_1$ maakt dat slechts voor decimeter of centimetergolven voldaan kan worden aan $\lambda < \lambda_0$. Hierbij lette men op de tegenstelling tot de ionosfeer, die werkt als een wave guide met grensgolflengte van de orde van de hoogte van de ionosfeer boven de aarde.

De wave guide voorstelling is ook zeer nuttig voor de beschouwing van de voortplanting van acoustische golven over grote afstanden door oceanen.

Geluidsgolven in de atmosfeer en de oceanen

door J. Veldkamp.

De voortplanting van de geluidsgolven in de atmosfeer en in de oceanen kan vrijwel altijd beschreven worden met behulp van geometrische optica. In de oceaan neemt de snelheid in het algemeen met de diepte af tengevolge van de dalende temperatuur, tot op een diepte van ongeveer 1 km een minimum wordt bereikt, waaronder de snelheid weer groter wordt als gevolg van de toenemende druk.

Het minimum-gebied is voor de acoustische golven een ruimte, waarin het geluid voor een groot deel geconcentreerd blijft, en zich over grote afstanden (duizenden km) kan voortplanten.

Ook in de atmosfeer blijkt een gebied van minimale snelheid voor te komen, nl. in de stratosfeer. Geluiden, die van het aardoppervlak worden uitgezonden, kunnen via de stratosfeer de aarde weer bereiken (abnormale geluidvoortplanting), mits de snelheid boven de stratosfeer die aan het aardoppervlak overtreft. Door deze voorwaarde wordt de binnen-diameter van de zone van abnormaal geluid bepaald (skip-effect).

Bij nadere beschouwing blijken aan de binnenrand twee looptijden van het geluid mogelijk.

Uit de looptijd van het abnormale geluid kunnen conclusies worden getrokken over de geluidssnelheden (en de temperaturen) in de stratosfeer en in het overgangsgebied tussen stratosfeer en ionosfeer. De ontploffingen van Oldebroek (1934) en Helgoland (1947) hebben belangrijk materiaal geleverd.

De absorptie van het geluid in de oceaan is te danken aan de viscositeit van het zeewater. In de atmosfeer wordt vooral op grote hoogte de warmtegeleiding de beslissende factor; waar de gemiddelde vrije weglengte van de moleculen van dezelfde grootte-orde wordt als de golflengte van het geluid, is voortplanting niet meer mogelijk.

Nederlands Instituut voor Efficiency.

Op Maandag 24 October 1949 houdt de heer R. W. Starreveld, directeur van de fa. Starreveld en van der Bunt, raadgevend kantoor voor Organisatie en Efficiency te Amsterdam in Café-Restaurant „Boschlust”, Bezuidenhout 2, 's-Gravenhage, een inleiding over: *Toepassingen van doorschrijfsystemen in de administratie van kleine en middelgrote bedrijven.*

In de zaal zal een eenvoudige tentoonstelling over doorschrijfsystemen worden gehouden.

Programma:

- 11.30—12.00 uur: gelegenheid tot kennismaken.
- 12.00—12.45 uur: koffietafel.
- 12.45 uur precies: aanvang inleiding door de heer Starreveld.
- 13.30—14.30 uur: gelegenheid tot discussie, vragen stellen en bezichtigen van de tentoonstelling.

Kosten f 2.— per persoon inclusief bediening, afrekenen in de zaal.

Aanmelding uiterlijk op 22 October bij de heer A. J. van der Toorn, secretaris van de Afdeling 's-Gravenhage van het N.I.V.E., Emmastraat 30, Rijswijk Z.H., tel. 776992.

Mededelingen van verschillende aard

Société de Chimie Industrielle.

22e Congrès international de chimie industrielle van 23—30 October 1949 te Barcelona.

De voorzitter van de permanente commissie voor organisatie van internationale industriële chemische congressen heeft bekend gemaakt dat voor het 22e congres dat van 23—30 October te Barcelona zal worden gehouden (zie ook Chemisch Weekblad 45, 399 (1949)) de volgende prijzen beschikbaar zijn gesteld:

- 10.000 pesetas voor de beste bijdrage.
- 10.000 „ voor de beste bijdrage over apparatuur voor de chemische industrie.
- 10.000 „ voor de beste bijdrage over de kunstvezel-industrie.
- 6.000 „ voor de beste bijdrage over de kwantitatieve spectrofotometrische bepaling van vitamine L.
- 6.000 „ voor de beste bijdrage over een van de volgende onderwerpen:
 - a. Experimentele studie betrekking hebbend op de fabricatie van perhydrol.
 - b. Alkaloiden van opium en ephedra.
 - c. Glucosiden van digitalis.
- 5.000 „ voor de apotheker, die de beste bijdrage levert over een onderwerp betreffende de pharmaceutische industrie.
- 5.000 „ voor de beste bijdrage over de kwalitatieve analyse van de organische bactericide kwikverbindingen.
- 1.000 „ voor de beste bijdrage over de uitrusting en inrichting van het chemisch laboratorium.

Voor verdere bijzonderheden wende men zich tot het secretariaat, 28 rue Saint-Dominique, Paris VIIe.

Studiebeurzen voor Canada.

De „National Research Council" stelt voor 1950—1951 bij de National Research Council Laboratories te Ottawa, een aantal fellowships voor gepromoveerden beschikbaar. In bijzondere gevallen kunnen hier echter uitzonderingen op worden gemaakt.

Per jaar wordt, vrij van inkomstenbelasting \$ 2820 vergoed, terwijl een tegemoetkoming in de reiskosten heen en terug wordt gegeven.

De duur is een jaar, doch kan op aanvraag met een jaar worden verlengd.

Onderwerpen waarover gewerkt kan worden zijn: kinetiek, photochemie, oppervlakte-chemie, moleculaire spectra, thermodynamica van gassen bij hoge temperatuur en druk, colorimetrie bij lage temperaturen, kolloïd-chemie, organische chemie speciaal op het gebied van alkaloïden, mechanisme van organische reacties, tracer-techniek in organische chemie, absorptie-spectra van organische verbindingen, microgolf-spectroscopie, kernphysica, X-stralen-diffractie, cosmische stralen en ultra-korte golven en eigenschappen der materie.

Aanmelding dient te geschieden op speciale formulieren die kunnen worden aangevraagd bij The Secretary, Laboratories Awards Committee, National Research Council, Ottawa, Canada, of bij de Chief Scientific Liaison Officer, National Research Council of Canada, Africa House, Kingsway W.C. 2, London ¹).

De aanvragen moeten voor 15 Februari 1950 in Ottawa zijn ontvangen.

¹) De Redactie heeft de beschikking over twee formulieren, die zij op aanvraag gaarne zal toezenden.

Vraag en Aanbod

Plaatsing geschiedt alleen voor leden der Nederl. Chem. Vereniging.

Correspondentie wordt over deze rubriek niet gevoerd: de Redactie, Lange Voorhout 5, 's-Gravenhage, zendt alleen brieven door, waarvoor men porto insluit.

Ter overneming gevraagd:

Polarisatiemicroscop.

Chem. Weekblad 1942, 1943 en 1944, geb. of in afl. Endeavour, 4, (1945) nrs. 15 en 16.

Chem. Techniek 1 (nrs. 1—24); 2 (nrs. 1—6).

W. Ohlmüller & O. Spitta, Die Unters. u. Beurteilung d. Wassers u.d. Abwassers 5. of latere Aufl.

Steensma, Biochemie.

Schlemper, Compendium d. microbiologie.

S. Bhagavantam, Scattering of light and the Raman-effect. Laatste druk.

Ter overneming aangeboden:

Nieuwe agaat mortier, zonder fouten, Ø 34 mm, ± 50 g.

Derksen en de Laive, Logarithmen tafels in 5 dec.

Haverkorn van Rijsewijk, Natrium en kwiklampen.

Hückel, Theor. Grundl. d. org. Chem. I en II, 2. Aufl. 1934—'35. Wenusch, Chem. d. Tabakblatzen 1940.

Wenusch, Der Tabakrauch 1939.

Behre, Chem. physik. Laboratorien, 3. Aufd. 1942.

C. G. v. Arkel, Onverenigbaarheid v. geneesmidd. 2. dr. 1943. Zeiss microscop met 2 tubi (voor mineralogisch werk (microchemie) en voor bacteriologisch werk met tekenapparaat) en de objectieven A, C, D en F.

R. Nauth, The Chem. a. Tech. of Plastics 1947.

E. Abderhalden, Lehrb. d. physiol. Chem. 1942.

Het Hormoon 10, no. 1 t/m 7 (tegen verzendkosten).

Voeding 5, nr. 1, 3 t/m 6; 6 compl.; 7, 1, suppl., 2 + kaartst.

H. Mark, Teilchenstrahlen S.G. 1934.

R. Clausius, Ueber d. bewegende Kraft d. Wärme (Oster. Kl.). De Ingenieur sedert de bevrijding.

Chem. Weekblad sedert de bevrijding.

Prof. Ornstein, Trillingstheorie.

Prof. Ornstein, Thermodynamica.

MacGillavry, Röntgendiffractie van veellingskristallen.

Le Heux, De betekenis der Nomographie voor het univers. onderwijs.

T. B. Robertson, The physical chemistry of the proteins.

W. F. Meyer, Differentialrechnung.

M. Goudekot, Isothermen van waterstof en deuterium.

Living-Dewar, Collected papers on spectroscopy.

F. Klockmann, Lehrbuch der Mineralogie.

J. H. Vermeulen, Vraagstukken der chemische analyse.

W. A. Roth, Thermochemie.

N. Schoorl, Quantitatieve analyse der metalen.

B. Weitbrecht, Ausgleichsrechnung.

R. Hausner, Darstellende Geometrie.

G. Jäger, Theoretische Physik.

Graetz, Die Atomtheorie.

H. A. Lorentz, Beginnselen der natuurkunde.

Kruyt, Inleiding tot de fysische chemie.

F. Henrich, Les théories de la chimie organique.

de Groot e.m., Scientia, Handb. v. Wetenschap etc. 3 dln.

Dr. Horst Elsner, Grundr. d. Kohlenhydratchemie 1941.

Wiersma, Warmteleer.

de Haas Lorentz, De beide hoofdwetten d. thermodynamica.

De opgaaf van het aangeboden en gevraagde wordt tweemaal geplaatst. Wenst men daarna nog plaatsing, dan is daarvoor een nieuwe opgaaf nodig. Men wordt dringend verzocht dadelijk kennis te geven, indien plaatsing niet meer nodig is.

Aangeboden betrekkingen

Zie de advertenties in no. 40.

Groot concern zoekt voor haar afdeling wasmiddelen en cosmetische artikelen chemici voor leiding geven aan en verichten van „product development" werk.

Vooraanstaande fabriek van levensmiddelen in de directe omgeving van Amsterdam zoekt voor haar bedrijfslaboratorium een chef.

Aan het laboratorium voor Physiologie der Dieren te Wageningen kan, vooral ten behoeve van het wetenschappelijke onderzoek, geplaatst worden een scheikundige.

Gevraagde betrekkingen

792: Chemisch doctorandus, organicus, 4 jaar ervaring levensmiddelenindustrie, 2½ jaar literatuurstudie en advieswerk, enige ervaring in octrooizaken, zoekt verandering van positie.

Agenda van vergaderingen

8 October: Nederl. Ver. voor Biochemie (Sectie d. Ned. Chem. Ver.) (Amsterdam). Zie het programma in Chem. Weekblad. pg. 634.

10 October: Rotterdamse Chemische Kring (Rotterdam): Prof. Dr. J. M. Bijvoet, Röntgenanalyse van grote moleculen. Zie Chemisch Weekblad pg. 650.

11 October: Nederl. Ver. voor Textielchemie en Bond voor Materialenkennis (Hengelo-O.). Zie Chem. Weekblad pg. 604.

11 October: Haagse Chemische Kring ('s-Gravenhage): Prof. Dr. Ir. W. F. Brandsma, Structuur en mechanische eigenschappen van metalen. Zie Chem. Weekblad pg. 634.

15 October: Nederlandse Natuurk. Ver. (Utrecht): Symposium over geofysische golfverschijnselen. Zie het volledige programma in Chem. Weekblad pg. 634 en 650.

17 October: Chemische Kring Eindhoven, den Bosch e.o. (Eindhoven): Dr. A. J. Klein, Het virusonderzoek, in het bijzonder van het influenzavirus. Zie Chem. Weekblad pg. 634.

19 October: Internationale Latexdag te Brussel. Zie Chem. Weekblad pg. 634.

21 October: Bond voor Materialenkennis. Kring Metalen (Utrecht): Zie voor het programma Chem. Weekblad pg. 634.

22 October: Nederl. Natuurk. Vereniging (Amsterdam): Wetenschappelijke vergadering. Zie voor het programma Chem. Weekblad pg. 634.

24 October: Nederlands Instituut voor Efficiency ('s-Gravenhage): Lezing van de heer Starreveld. Zie Chem. Weekblad pg. 651.

23—30 October: 22e Congrès international de chimie industrielle (Barcelona). Zie Chem. Weekblad, pg. 651.

28 October: Sectie voor Chemische Technologie en Bedrijfschemie: Excursie naar Werkspoor N.V. te Amsterdam. Zie Chem. Weekblad pg. 649.

31 October: Symposium thermodynamica (Utrecht). Zie Chemisch Weekblad pg. 571.